

EVALUATIE CENTRUM VOOR JEUGD
EN GEZIN DE BILT

REGIOPLAN
BELEIDSONDERZOEK

EVALUATIE CENTRUM VOOR JEUGD EN GEZIN DE BILT

- eindrapport -

drs. K.B.M. de Vaan
drs. F. Kriek

Amsterdam, 21 februari 2013
Regioplan publicatienr. 2330

Regioplan Beleidsonderzoek
Nieuwezijds Voorburgwal 35
1012 RD Amsterdam
Tel.: +31 (0)20 - 5315315
Fax : +31 (0)20 - 6265199

Onderzoek, uitgevoerd door Regioplan
Beleidsonderzoek in opdracht van
Rekenkamercommissie De Bilt.

INHOUDSOPGAVE

1	Inleiding	1
1.1	Achtergrond.....	1
1.2	Doelstelling en onderzoeksvragen.....	3
1.3	Normenkader	4
1.4	Onderzoeksverantwoording	6
1.5	Leeswijzer	6
2	Inrichting en eerste resultaten CJG	7
2.1	Aansluiting bij het landelijke Basismodel	7
2.2	De basis voor het CJG	10
2.3	Regie.....	11
2.4	Sturing door de gemeenteraad	12
3	De uitvoeringspraktijk	15
3.1	Uitvoering van de functies uit het Basismodel	15
3.2	Resultaten	21
3.3	Regievoering in de praktijk.....	23
3.4	Sturing door de gemeenteraad	24
4	In het licht van toekomstige ontwikkelingen	27
4.1	Decentralisatie jeugdzorg naar lokaal niveau	27
4.2	Visie gemeente op transitie jeugdzorg.....	28
4.3	Provinciale en regionale samenwerking	31
4.4	Consequenties voor het CJG.....	32
4.5	Sturing door de gemeenteraad in de toekomst.....	33
5	Conclusies en aanbevelingen.....	35
5.1	Conclusies.....	35
5.2	Aanbevelingen	38
Bijlagen		45
Bijlage 1	Respondenten en gebruikte bronnen	47
Bijlage 2	Het CJG in de stukken uit de planning- en controlcyclus van De Bilt.....	49
Bijlage 3	Toelichting op verwerking wederhoor	57

1 INLEIDING

De afgelopen jaren zijn er in gemeenten veel ontwikkelingen gaande op het gebied van de jeugdgezondheidszorg en jeugdhulpverlening. De Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO) is in werking getreden; de Wet publieke gezondheid (Wpg) is vastgesteld en in alle gemeenten zijn Centra voor Jeugd en Gezin (CJG's) ontwikkeld. Binnen een aantal jaar is het de bedoeling dat ook de provinciale jeugdzorg wordt ondergebracht bij gemeenten. Dit vraagt van gemeenten een goede voorbereiding en een sterke regierol. Het CJG zal waarschijnlijk een belangrijke spilfunctie krijgen in de uitvoering van het lokale jeugdbeleid.

Onlangs is door de Algemene Rekenkamer (AR), in samenwerking met lokale rekenkamer(commissie)s, een onderzoek uitgevoerd naar de stand van zaken rondom de ontwikkeling van de CJG's.¹ De bevindingen uit dit onderzoek vormden aanleiding voor de Rekenkamercommissie De Bilt om na te gaan wat de stand van zaken rondom het CJG in deze gemeente is. Daarbij heeft nadrukkelijk de aandacht gelegen bij het toetsen en verdiepen van de conclusies van de AR. Daarnaast is gekeken naar de toekomst in het kader van de actuele ontwikkelingen in het jeugdbeleid.

1.1 Achtergrond

Basismodel Onder leiding van het voormalige ministerie voor Jeugd en Gezin zijn de CJG's geïntroduceerd. Landelijk is een *Basismodel* vastgesteld waaraan elke gemeente moet voldoen. Dat betekent dat:

- er per gemeente in 2011 minimaal één inlooppunt van het CJG moet zijn;
- de uitvoering van de volgende taken in het CJG is ondergebracht:
 - de jeugdgezondheidszorg;
 - de vijf functies op het gebied van preventief jeugdbeleid: informatie en advies, signalering, toeleiding, licht pedagogische hulpverlening, coördinatie van zorg;
 - de invulling van een schakel tussen het CJG en Bureau Jeugdzorg (BJZ) en tussen het CJG en het onderwijs.

Het CJG is vooral gericht op de preventie van (escalatie van) opvoed- en opgroeiproblematiek. Dat betekent dat een goede uitvoering van de CJG-taken moet leiden tot minder 'zware' en geïndiceerde hulpverleningstrajecten.

Netwerk Het CJG is een *netwerkorganisatie*: het vormt de schakel tussen bestaande organisaties met bestaande taken op het gebied van jeugdhulpverlening. Het CJG is er met name op gericht deze organisaties, in een eerder stadium van de problematiek, beter met elkaar te laten samenwerken.

¹ Algemene Rekenkamer (2012) *Centra voor Jeugd en Gezin in gemeenten. Een samenwerkingsproject met gemeentelijke rekenkamers* (Den Haag).

Stand van zaken	<p>De stand van zaken rondom de ontwikkeling van de CJG's is de laatste jaren op landelijk niveau twee keer onderzocht: het meest recent door de AR. In 2010 door Regioplan in opdracht van het ministerie van VWS.² Interessant is dat, ondanks het tijdsverschil, de conclusies van de rapporten niet sterk verschillen. Gesteld kan worden dat:</p> <ul style="list-style-type: none">• het Basismodel veelal goed wordt verwerkt in de planvorming;• het realiseren van laagdrempelige inlooppunten die ook daadwerkelijk goed worden bezocht, moeilijk blijkt;• in de praktijk signalering, toeleiding en coördinatie van zorg onvoldoende in gezamenlijkheid plaatsvinden en de schakel met het onderwijs moeizaam tot stand komt. <p>De AR constateert dat het doelbereik van het CJG bij gemeenten nauwelijks op het netvlies staat: gemeenten hebben slecht op papier gezet wat ze zelf met het CJG willen bereiken, en benaderen het met name als een (weliswaar veelbelovende) verplichte structuurwijziging.</p> <p>Uit het onderzoek in 2010 bleek dat zowel het publiek als professionals positieve verwachtingen koesterden ten aanzien van het effect van het CJG op het hulpaanbod.</p>
Regie	<p>Gemeenten hebben in de ontwikkeling van het CJG een belangrijke regisserende rol. Zij moeten onder andere de samenwerking tussen partners stimuleren en sturen op de uitvoering. De regie kent drie niveaus:</p> <ul style="list-style-type: none">• Het strategische niveau, waarop op bestuurlijk vlak doelstellingen worden geformuleerd, afspraken worden gemaakt over de te plegen inzet, prioriteiten worden gesteld en resultaten worden gevolgd.• Het tactische niveau, waarop op ambtelijk vlak het nakomen van gemaakte afspraken wordt bewaakt in overleg met leidinggevendenden bij de uitvoerende instellingen.• Het operationele niveau, waarbij een zorgcoördinator in de casussen de samenwerking tussen hulpverleners regisseert.
Transitie Jeugdzorg	<p>De komende jaren worden alle vormen van jeugdzorg onder de verantwoordelijkheid van gemeenten gebracht. Uiterlijk in 2015 worden gemeenten verantwoordelijk voor de geïndiceerde jeugdzorg, inclusief de jeugdbescherming, de jeugdreclassering, de JeugdzorgPlus, de geestelijke gezondheidszorg voor jeugdigen en de zorg voor jeugd met een licht verstandelijke beperking.³ Een en ander vraagt van gemeenten een zorgvuldige voorbereiding, zodat de kwaliteit van de geboden zorg wordt gewaarborgd.</p>

² Kriek et al. (2010). *De CJG-vorming begin 2010. Een doorkijk bij tien gemeenten* (Amsterdam: Regioplan).

³ Transitieagenda Jeugdzorg, maart 2012.

- Focus
- Het bovenstaande betekent dat in het onderzoek in het bijzonder aandacht is besteed aan:
- de netwerkfunctie van het CJG *in de praktijk*: samenwerking bij signalering, toeleiding, hulpverlening en zorgcoördinatie en de verbinding tussen het CJG en de zorgstructuren rondom onderwijs en geïndiceerde jeugdzorg;
 - de beweging van curatie naar preventie;
 - de invulling van de regierol op strategisch, tactisch en operationeel niveau;
 - sturing op doelbereik door de gemeenteraad;
 - de voorbereiding van de gemeente op de transitie van de jeugdzorg naar het lokale niveau en de positionering van het CJG als gevolg daarvan.

1.2 Doelstelling en onderzoeksvragen

Met het onderzoek streeft de rekenkamercommissie de volgende doelen na:

- het geven van een actueel inzicht in de ontwikkeling van het CJG (sinds 2009) en de mate waarin aan de beleids- en uitvoeringskaders voor het CJG wordt voldaan;
- het geven van inzicht in de mate waarin het CJG in staat is de regierol in de jeugdketen te vervullen, mede in het licht van de transitie jeugdzorg;
- het geven van inzicht aan de gemeenteraad in de mogelijkheden die er nu en in de komende tijd zijn om de ontwikkeling van het CJG (bij) te sturen.

Op basis hiervan zijn de volgende onderzoeksvragen opgesteld.

1. Actuele ontwikkeling CJG:

- a. Ligt de CJG-vorming – zowel in tijd als in kwaliteit – op koers?
- b. Worden de functies uit het Basismodel naar behoren ingevuld?
- c. Biedt het CJG een meerwaarde ten opzichte van de activiteiten die de betrokken organisaties voorheen los van het CJG uitvoerden?
- d. Draagt het CJG als middel bij aan opvoed- en opgroeiondersteuning voor ouders en kinderen van -9 maanden tot 23 jaar, aan risico- en vroegsignalering en aan de coördinatie van zorg (1 gezin, 1 plan)?
 - Zo ja, op welke wijze?

2. De regierol:

- a. Wat houdt de gemeentelijke regierol met betrekking tot het CJG in?
- b. Welke varianten zijn daarbinnen mogelijk?
- c. Voor welke variant is in De Bilt gekozen?
- d. Hoe vult het CJG in De Bilt deze regierol op dit moment in de praktijk in?
- e. In hoeverre is het CJG voorbereid op de rol van regisseur van de hele jeugdketen na de transitie jeugdzorg?

3. Sturing door de gemeenteraad:

- a. Welke mogelijkheden heeft de gemeenteraad nu en in de toekomst om de ontwikkeling van het CJG (bij) te sturen?
- b. Wat heeft de gemeenteraad nodig (aan informatie en dergelijke) om van deze mogelijkheden gebruik te kunnen maken?
- c. In hoeverre beschikt de gemeenteraad over deze middelen?
- d. In hoeverre maakt de gemeenteraad sinds 2009 gebruik van deze mogelijkheden?

1.3 Normenkader

Bij de uitvoering van het onderzoek is een normenkader gebruikt dat de normen bevat op basis waarvan de onderzoeksvragen zijn beantwoord. Omdat de nadruk ligt op het in kaart brengen van de stand van zaken in de uitvoering, de regierol, sturingsmogelijkheden en de toekomst, is ervoor gekozen normen ten aanzien van de formulering van beleid en doelstellingen achterwege te laten.

Normenkader

Thema	Norm
<i>1. Actuele ontwikkeling CJG</i>	
Inrichting	<ul style="list-style-type: none"> De opzet van het CJG voldoet aan de eisen uit het landelijk Basismodel. Het aanbod van het CJG sluit aan bij de behoefte in de gemeente aan opvoed- en opgroeiondersteuning. Bestaande, succesvolle samenwerkingsstructuren op het gebied van het takenpakket van het CJG zijn benut bij de inrichting van het CJG. Alle relevante partijen zijn bij het CJG betrokken.
Uitvoering	<ul style="list-style-type: none"> Alle aspecten van het Basismodel worden in de praktijk uitgevoerd zoals bij de opzet van het CJG is beoogd. Waar relevant werken partijen samen bij het signaleren, aanpakken en coördineren van hulpverlening bij opvoed- en opgroei problemen. Er wordt gehandeld conform gesloten convenanten, opgestelde werkprocessen en geïmplementeerde meldcodes.
Doelbereik	<ul style="list-style-type: none"> Het CJG slaagt erin vroegtijdig advies, hulp en ondersteuning te bieden en te voorkomen dat gebruik moet worden gemaakt van 'zwaardere' vormen van hulp. Het is een laagdrempelig centraal punt voor zowel ouders als professionals.⁴

⁴ Deze doelstelling is afkomstig uit de *Startnotitie Centrum voor Jeugd en Gezin De Bilt* (19 mei 2009).

Vervolg normenkader

Thema	Norm
<i>2. Regierol</i>	
Op dit moment	<ul style="list-style-type: none"> • Regie over het CJG krijgt vorm op strategisch, tactisch en operationeel niveau. • De regie is op elk niveau namens de gemeente belegd bij één functionaris. Deze is verantwoordelijk voor het opstellen en bewaken van sluitende afspraken met de samenwerkingspartners en in staat om het nakomen van deze afspraken te bewaken. • Met de betrokken partijen zijn sluitende afspraken gemaakt over hun inzet en te leveren prestaties; deze hebben een duidelijke relatie tot het beoogde resultaat. • Onder regie van de gemeente komt zorgcoördinatie tot stand. • Het CJG hanteert een informatiesysteem dat (op termijn) relevante beleidsinformatie kan genereren met betrekking tot de in opdracht van het ministerie van VWS ontwikkelde basisset prestatie-indicatoren. • Op alle drie de regieniveaus wordt tijdig de managementinformatie geleverd die nodig is voor een goede regievoering. Deze informatie wordt periodiek benut voor evaluatie en, indien nodig, bijsturing. • Waar nodig werkt de gemeente samen met andere gemeenten in de regio.
Na transitie jeugdzorg	<ul style="list-style-type: none"> • De gemeente heeft inzicht in de betekenis van de transitie van de jeugdzorg voor het lokale en regionale jeugdbeleid. • De gemeente heeft inzicht in het huidige gebruik, de kosten en de doelgroep van de geïndiceerde jeugdzorg. • De gemeente heeft een eerste aanzet voor ambities geformuleerd met betrekking tot de toekomstige jeugdzorgtaken. • De gemeente werkt aan een regiemodel dat tegemoet komt aan de wijzigingen in de lokale jeugdzorg die uit de transitie voortvloeien.
<i>3. Sturing door de gemeenteraad</i>	
Kaderstelling	<ul style="list-style-type: none"> • Bij het vaststellen van de kaders voor het CJG beschikt de gemeenteraad over informatie ten aanzien van de lokale vraag en problematiek, beschikbare middelen, relevante partijen en de relatie van het CJG tot bestaande samenwerkingsverbanden en aanpalend beleid. • De gemeenteraad stelt duidelijke, meetbare en realistische doelstellingen vast voor het CJG.
Controle en bijsturing	<ul style="list-style-type: none"> • De gemeenteraad ontvangt periodiek verantwoordingsinformatie over de besteding van de middelen die zijn vrijgemaakt voor het CJG. De informatie bevat minimaal een financieel overzicht en een overzicht van de geleverde output in relatie tot de beoogde resultaten en de lokale problematiek. Dit is ingebed in de context van het lokale jeugdbeleid. • De gemeenteraad spreekt naar aanleiding van deze informatie met de portefeuillehouder over de stand van zaken omtrent het CJG. Controle op de resultaten en aandacht voor eventueel noodzakelijke bijsturing staan daarbij centraal.

1.4 Onderzoeksverantwoording

Het onderzoek is in twee fasen uitgevoerd. Er is begonnen met het in kaart brengen van de inrichting van het CJG en de beschikbare informatie over de werking van het CJG in de praktijk. Dit is gebeurd op basis van beschikbare beleidsdocumentatie en een interview met de meest direct betrokken ambtenaren. Dit deel van het onderzoek heeft inzicht geboden in de 'papieren werkelijkheid' van de ontwikkeling van het CJG in De Bilt. Inzicht in de uitvoeringspraktijk en de manier waarop de gemeente zich voorbereidt op de toekomst, en met name op de transitie jeugdzorg, is verkregen door middel van uitgebreide diepte-interviews. De interviews zijn ook gebruikt om inzicht te krijgen in de wijze waarop de gemeente invulling geeft aan de regierol op dit terrein.

Bijlage 1 bij dit rapport bevat een overzicht van de gebruikte bronnen en een lijst van geïnterviewden.

1.5 Leeswijzer

De feitelijke bevindingen van het onderzoek zijn beschreven in de volgende drie hoofdstukken. Hoofdstuk 2 biedt een overzicht van de wijze waarop het CJG in De Bilt is ingericht, de structuur die er is voor de regievoering door de gemeente en de wijze waarop de gemeenteraad stuurt op de realisatie van de doelstellingen. Hoofdstuk 3 biedt inzicht in de uitvoeringspraktijk en bevat een overzicht van de eerste resultaten. Hoofdstuk 4 gaat in op de transitie jeugdzorg en de consequenties daarvan voor het CJG.

2 INRICHTING EN EERSTE RESULTATEN CJG

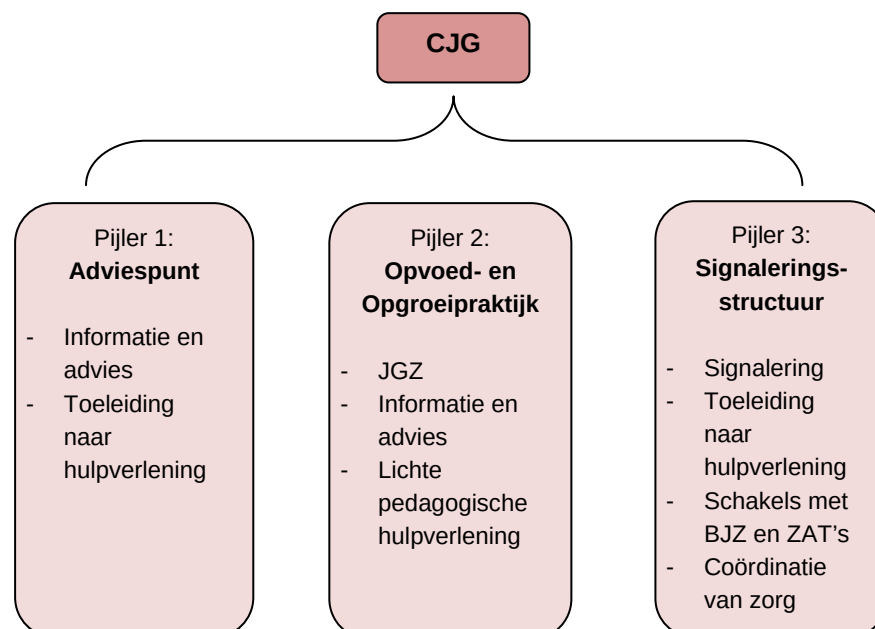
2.1 Aansluiting bij het landelijke Basismodel

Het landelijke Basismodel schrijft voor dat in het CJG de volgende taken en functies gecombineerd moeten worden:

- jeugdgezondheidszorg (JGZ, incl. consultatiebureaus en GGD);
- de vijf preventieve taken op het gebied van opvoed- en opgroeiondersteuning van prestatieveld 2 van de WMO (de 'WMO-functies'):
 - informatie en advies;
 - signalering;
 - toeleiding naar hulpverlening;
 - lichte pedagogische hulpverlening;
 - coördinatie van zorg.
- De schakel met Bureau Jeugdzorg;
- De schakel met de zorgadviesteams (ZAT's) in het onderwijs.

In het CJG in De Bilt zijn deze functies inderdaad gecombineerd. Dat krijgt vorm in drie 'pijlers'. Schematisch ziet dat er als volgt uit:

Figuur 2.1 Het Basismodel zoals vormgegeven binnen het CJG De Bilt

In de volgende paragrafen worden de pijlers van het CJG De Bilt beschreven.

2.1.1 Het (fysieke) inlooppunt

Informatie & advies *Het CJG-Adviespunt* bestaat uit een fysieke locatie (hoofdlocatie in De Bilt en steunpunt in Maartensdijk), een telefoonnummer en een website. Via deze drie kanalen kunnen ouders hun vragen stellen en worden zij geholpen, hetzij via directe beantwoording van de vraag, hetzij door toeleiding naar specialistische hulp (de Opvoed- en Opgroeipraktijk of Bureau Jeugdzorg). Vanuit het Adviespunt worden ook voorlichtingsactiviteiten ondernomen en spreekuren gehouden op scholen en andere 'vindplaatsen'. Jongeren kunnen terecht in twee jongerenactiviteitencentra in De Bilt en Maartensdijk.

Het Adviespunt wordt bemenst door een Adviespuntteam, dat is samengesteld uit zes medewerkers van de JGZ 0-4 (consultatiebureau: Vitras/CMD) en 4-19 (GGD) en van het algemeen maatschappelijk werk (AMW). Er is ook een jongerenwerker bij het Adviespunt aangesloten met het oog op coaching van jongeren. Per week zijn deze zeven personen in totaal 38,5 uur werkzaam voor het CJG. Voor consultatie/advies en diagnostiek kunnen de leden van het Adviesteam terecht bij BJZ, Altrecht en MEE. Daarnaast houdt het CJG, vanuit het Adviespunt, spreekuren op twee basisscholen. In het Adviespunt zijn de functies 'informatie en advies' en

Toeleiding naar hulpverlening 'toeleiding naar hulpverlening' vormgegeven. In het Adviespunt krijgt het vereiste inlooppunt vorm.

2.1.2 De Opvoed- en Opgroeipraktijk

JGZ en lichte pedagogische hulpverlening De JGZ, het bieden van lichte pedagogische hulpverlening en de toeleiding naar hulpverlening worden (ook) uitgevoerd vanuit *de Opvoed- en Opgroeipraktijk*. Bij de lichte pedagogische hulpverlening beoogt de gemeente zoveel mogelijk met effectieve of veelbelovende interventies te werken. Deze functie wordt uitgevoerd door Vitras/CMD. Daarnaast kunnen ouders zelf, op eigen initiatief naar vrijgevestigde psychologen toegaan voor ondersteuning bij opvoed- en opgroevragen. Toeleiding naar hulp wordt in theorie uitgevoerd door de lokale zorgnetwerken 12- en 12+ (zie hieronder), huisartsen, de JGZ en Bureau Jeugdzorg.

De Opvoed- en Opgroeipraktijk is geen apart gebouw maar, net als het Adviespunt, een onderdeel van het CJG dat deels vorm krijgt op de locatie van het CJG, en deels in het veld via de werkzaamheden van de medewerkers van de JGZ en het AMW.

2.1.3 De signaleringsstructuur

Signalering De functies 'signalering' en 'coördinatie van zorg' en de schakels met de ZAT's en BJZ worden uitgevoerd binnen de derde pijler van het CJG: de 'sluitende aanpak':

- Bij de signalering staan de schoolgebonden netwerken (zorgadviesteam in het voortgezet onderwijs) en gemeentebrede zorgnetwerken (Netwerk 12- en Netwerk 12+) centraal. De JGZ, het AMW, BJZ, MEE en Stichting

Animo (kinder- en jongerenwerk) zijn vertegenwoordigd in beide gemeentebrede zorgnetwerken. Het Netwerk 12+ wordt aangevuld door de politie, Bureau Halt, Woonstichting SSW¹ en de leerplicht; aan het Netwerk 12- neemt ook Meander Omnium, dat programma's voor voor- en vroegschoolse educatie biedt, deel en schuiven de intern begeleiders van school aan als een van de leerlingen wordt besproken.

- De Bilt is aangesloten bij de Verwijsindex @risk, de Verwijsindex Risico's Jeugdigen die gebruikt wordt in de regio's Lekstroom en Zuidoost Utrecht. Melding in de Verwijsindex dient plaats te vinden 'wanneer er een vermoeden bestaat dat een jeugdige in zijn fysieke, psychische, sociale of cognitieve ontwikkeling naar volwassenheid wordt belemmerd en de melder van mening is dat andere convenantspartijen, die bemoeienis met de jeugdige hebben, daarvan op de hoogte moeten zijn'.² Wanneer zo een match tussen betrokken professionals ontstaat, dienen zij samen te kijken welke aanpak nodig is en onderling af te stemmen wie wat doet.

Coördinatie van
zorg

Coördinatie van zorg is een specifieke hulpverleningsmethodiek die méér inhoudt dan alleen het afstemmen van trajecten op elkaar. Het gaat om het realiseren van 'één gezin, één plan', samen met de ouders, in gezinnen waarin sprake is van complexe en meervoudige problematiek. De uitvoering van de aanpak wordt vervolgens bewaakt door de zorgcoördinator. Uiteraard is het afstemmen van trajecten en hulpverleningsactiviteiten in minder complexe situaties ook van belang; hiernaar zal in dit rapport worden verwezen als 'afstemming'. Deze afstemming vindt plaats vanuit @risk. Daarnaast gebeurt dit in de netwerken 12- en 12+ en in de ZAT's. Afspraken over wie in een casus verantwoordelijk is voor de afstemming zijn vastgelegd in het samenwerkingsconvenant van de Verwijsindex Midden-Nederland en in de samenwerkingsafspraken voor het CJG in De Bilt.

2.1.4 Schakels met onderwijs en BJZ

De schakel met de ZAT's krijgt vorm doordat vertegenwoordigers van het Netwerk 12+ en het CJG deelnemen aan de ZAT's. De schakel met BJZ krijgt vorm via een voorpost van BJZ Utrecht Regiokantoor Noord in de gemeente, via deelname van BJZ aan de Netwerken 12- en 12+ en via gesprekken bij het AMW of het consultatiebureau. Alle scholen voor voortgezet onderwijs in De Bilt beschikken over een ZAT. Er is een regionaal ZAT voor de basisscholen in de gemeente De Bilt. De coördinatie vindt plaats vanuit de Stuifheugel (speciaal basisonderwijs). Het CJG neemt hier vanaf 2013 een paar keer per jaar aan deel.

¹ De woonstichting neemt een beperkt aantal keren per jaar of op afroep deel aan het netwerk.

² *Convenant @risk*. Samenwerkingsconvenant voor de Verwijsindex @risk in de regio's Lekstroom en Utrecht Zuidoost met aansluiting op de landelijke Verwijsindex Risico's Jeugdigen.

2.2 De basis voor het CJG

Bij de inrichting van het CJG is het belangrijk dat een aanbod tot stand wordt gebracht dat aansluit bij de behoefte aan opvoed- en opgroeiondersteuning die er in de gemeente is. In dat kader is het ook belangrijk dat bestaande en reeds goed werkende structuren of samenwerkingsverbanden op dit gebied niet worden opgeheven, maar als basis voor het CJG worden gebruikt.

Behoefte	<p>In De Bilt is bij de inrichting van het CJG gebruikgemaakt van de volgende kennis over de behoefte bij de doelgroep:</p> <ul style="list-style-type: none">• ervaringen van partijen die al op het gebied van jeugd met elkaar samenwerkten (deze zijn systematisch geïnventariseerd ten tijde van de CJG-vorming);• landelijke cijfers over de meest gestelde opvoedvragen. <p>Vanaf 2013 zal het CJG beschikken over gegevens over de opvoedvragen die in De Bilt leven, op basis van de eigen registratie van deze vragen. Op dit moment biedt Vitras/CMD dergelijke informatie ook al in de verantwoordingsrapportages. De vragen die gesteld worden aan het CJG, worden daarmee leidend voor het aanbod. Interessant in dit kader is de waarneming dat een goed, laagdrempelig aanbod zelf ook weer vraag oproept; wanneer bekend wordt wat het CJG kan betekenen en vertrouwd wordt op de aanpak, zijn mensen eerder geneigd er vragen naar te leggen.</p>
Bestaande structuren	<p>Voorafgaand aan de CJG-vorming bestond er in De Bilt al een goed functionerende structuur voor opvoed- en opgroeiondersteuning. Deze bestond uit het Meldpunt Jeugd en Ouders Centraal (JOC), het opvoedspreekuur, licht pedagogische hulpverlening en de hulpverleningsnetwerken 12- en 12+. Bij het vormgeven van het CJG is op deze structuur voortgebouwd. Het JOC kan gezien worden als voorloper van het CJG. Over het functioneren van de Netwerken 12- en 12+ bestond grote tevredenheid. Daarom is ervoor gekozen deze te handhaven binnen de nieuwe CJG-structuur.</p> <p>Het CJG bouwt niet alleen maar voort op bestaande structuren, maar voegt daar ook wat aan toe. Concreet zijn coördinatie van zorg en voorlichting op structurele basis toevoegingen aan het bestaande aanbod. Daarnaast wordt gewerkt aan het versterken van de verbindingen met jeugdzorg en het justitiële traject.</p>
Relevante partijen	<p>Doordat ervoor gekozen is voort te bouwen op structuren, waarbinnen de taken die nu onder het CJG vallen grotendeels al werden uitgevoerd, zijn bij het CJG op voorhand al veel relevante partijen betrokken, zoals de JGZ, het schoolmaatschappelijk werk en BJZ. Uitbreiding is nodig waar het gaat om de 'tweede en derde schil' van de CJG-structuur: partijen die niet tot de kern van het CJG behoren, maar wel vanuit hun kerntaak uitsluitend (tweede schil) of regelmatig (derde schil) met jeugdigen te maken hebben:</p>

- organisaties die werken met ouders en jeugd en waar het CJG voor de uitvoering van zijn taken van afhankelijk is, zoals kinderopvang, peuterspeelzalen, scholen, huisartsen, de Raad voor de Kinderbescherming en het OM.
- organisaties die belangrijke vindplaatsen kunnen zijn voor opvoed- en opgroeiproblematiek, maar die zelf niet gericht zijn op ondersteuning hierbij, zoals (sport)verenigingen.
- Verloskundigen, om al voordat kinderen geboren worden (mogelijke) problemen in de gezinscontext te kunnen signaleren.

2.3 Regie

Jeugdbeleid	De wijze waarop de gemeente beoogt regie te voeren op het jeugdbeleid, staat beschreven in de nota <i>Jong De Bilt, speerpunten in het jeugdbeleid 2008-2010</i> . Met een overlegstructuur en een jeugdmonitor beoogt de gemeente de middelen te creëren om in staat te zijn bewust te sturen, richting te geven aan de inhoud van de uitvoering en prioriteiten te stellen.
CJG	Voor het CJG is echter een aparte structuur voorzien met een bestuurlijk overleg (strategisch niveau), een begeleidingsgroep (tactisch niveau) en een CJG-coördinator (operationeel niveau). Het bestuurlijk overleg, dat bestaat uit de wethouder en het management van de kernpartners, stelt de doelen voor het CJG op en evalueert deze. Het vaststellen van het jaarplan van het CJG, en het laten uitvoeren hiervan, is de verantwoordelijkheid van de begeleidingsgroep. Deze bestaat uit één vertegenwoordiger van iedere kernpartner en van de gemeente. Deze groep legt verantwoording aan de gemeente af over de samenwerking, de resultaten en de besteding van de middelen. De dagelijkse aansturing van de netwerkorganisatie gebeurt door de CJG-coördinator. Deze is in dienst van de gemeente, is verantwoordelijk voor het laten uitvoeren van de CJG-taken en is tevens voorzitter van de jeugdnetwerken. Monitoring van de ontwikkeling van het CJG en beleidsmatige taken worden uitgevoerd door de beleidsambtenaar met de CJG-portefeuille.
Afspraken	Sluitende afspraken over inzet en te leveren prestaties zijn er met een deel van de betrokken partijen, namelijk met de kernpartners van het CJG (GGD, Vitras/CMD en het jongerenwerk). Het CJG-convenant en het convenant voor de Verwijsindex zijn, naast de subsidierelaties van de gemeente met deze partijen, belangrijk bronnen voor afspraken. De afspraken in deze documenten betreffen echter met name de inrichting van het CJG en de werkwijze voor de Verwijsindex, niet de te leveren input en prestaties. De samenwerkingsafspraken voor het CJG zijn bovendien nog niet ondertekend. Waarom dit niet is gebeurd, is onduidelijk en bovendien is niet bij alle betrokkenen bekend dat de afspraken nog niet formeel zijn vastgesteld. In het onderzoek is aangegeven dat wel volgens de conceptafspraken wordt gewerkt. Het convenant voor

de Verwijsindex is onder andere getekend door de gemeente De Bilt, de Raad voor de Kinderbescherming, BJZ, MEE, Vitras/CMD, de GGD, Stichting Animo en Stichting MeanderOmnium.

Regionale samenwerking De ontwikkeling van het CJG vond plaats in het kader van het provinciale programma *Utrechtse Jeugd Centraal*, dat eind 2011 werd afgerond. De samenwerkingsafspraken voor het CJG (die wel lokaal zijn vastgelegd) en voor de Verwijsindex vloeien hieruit voort, als ook een aantal praktische zaken, zoals de website van het CJG. De reden voor het regionaal oppakken van deze ontwikkelingen was, zo stelt het convenant, dat de kwaliteit kan worden vergroot door in regionaal verband samen op te trekken. Gemeenten staan samen ook sterker in de onderhandelingen. Maar ook voor de uitvoerende partijen heeft deze samenwerking een voordeel: ze heeft bijvoorbeeld geleid tot eenduidige eisen ten aanzien van registratie en verantwoording.

2.4 Sturing door de gemeenteraad

Mogelijkheden De gemeenteraad beschikt over diverse instrumenten die het mogelijk maken om te sturen op de CJG-ontwikkeling. In de eerste plaats betreft dit de kaderstellende en controlerende taken van de raad, in de tweede plaats het feit dat de raad met de begroting de financiële ruimte bepaalt. Om goed gebruik te kunnen maken van deze mogelijkheden heeft de raad informatie nodig:

- Voor keuzes over de inrichting van het CJG is informatie nodig over de lokale vraag, de problematiek, bestaande instellingen en structuren, hun taken en verantwoordelijkheden en de wijze waarop zij samenwerken; maar ook over landelijke kaders en ontwikkelingen.
- Voor sturing op de doorontwikkeling van het CJG is informatie nodig over doelbereik: prestaties in relatie tot de ontwikkeling van de problematiek; en over relevante lokale, regionale en landelijke ontwikkelingen.

Dit soort informatie kan worden verwacht in kaderstellende nota's, evaluaties en stukken uit de planning- en controlcyclus (PCC) maar ook in mondelinge informatie en schriftelijke weergaven van de stand van zaken tussentijds.

Tijdslijn Sinds 2008 is de gemeenteraad van De Bilt betrokken bij de ontwikkeling van het CJG. Tabel 2.1 geeft dit in een tijdslijn weer.

Tabel 2.1 Betrokkenheid gemeenteraad

Wanneer	Wat
December 2008	Raadsbesluit Nota Jong De Bilt – Speerpunten in het jeugdbeleid 2008-2010. Hierin zijn de doelstelling en de basisvereisten voor het CJG opgenomen, als ook een visie op de positionering van het CJG.
2 juni 2009	Collegebesluit Startnotitie CJG – mededeling aan de raad
December 2009	Collegebesluit Projectplan CJG – mededeling aan de raad
21 April 2010	Opening CJG – raadsleden zijn uitgenodigd
Juni/juli 2011	Collegebesluit Ontwerpnnotitie CJG – mededeling aan raad 21 juli 2011
Maart 2012	Scenario onderzoek naar de regionale organisatie van de jeugdgezondheidszorg – gemeenteraad is met behulp van brief geïnformeerd

Besluiten Het enige moment waarop de raad een besluit heeft genomen over (onder andere) het CJG, is de vaststelling van de Nota Jeugdbeleid eind 2008. Daarin waren wel doelstellingen voor het CJG opgenomen, maar deze zijn onvoldoende meetbaar om achteraf het doelbereik vast te kunnen stellen. In de nota is geen informatie opgenomen over de lokale vraag en problematiek en over de beschikbare middelen. In beperkte zin bevat de nota informatie over relevante partijen en de relatie van het CJG tot aanpalend beleid. De Nota Jeugdbeleid is op 18 december 2008 zonder verdere bespreking conform het voorstel door de gemeenteraad vastgesteld. De nadere uitwerking van het CJG heeft plaatsgevonden in de hierboven genoemde startnotitie, het projectplan en de ontwerpnnotitie CJG. Deze stukken zijn niet voor vaststelling aan de raad voorgelegd. Met name de ontwerpnnotitie uit 2011 biedt veel informatie en richting. Ook hierin ontbreken echter meetbare doelstellingen op strategisch, tactisch en operationeel niveau.

PCC Naast bovengenoemde beleidsdocumenten, komt het CJG ook aan de orde in documenten die aan de raad zijn gestuurd op het gebied van het welzijnsbeleid en in de stukken uit de planning- en controlcyclus. Met betrekking tot kaderstelling door de raad zijn in dit kader met name de programmabegrotingen relevant. Het CJG valt tot en met 2012 onder programma 12, 'jeugd' en vanaf 2013 onder programma 10, 'jeugd en educatie'. Bijlage 2 bevat een overzicht van de informatie die over het CJG is opgenomen in de stukken uit de planning- en controlcyclus. Tabel 2.2 biedt een overzicht van de doelstellingen op het gebied van het CJG.

Tabel 2.2 Doelstellingen CJG uit programmabegrotingen

Jaar	Doelstellingen
2010	Door de juiste informatie en voorlichting via advies en preventief aanbod, worden opvoed- en opgroei problemen bij ouders en kinderen zoveel mogelijk voorkomen, dan wel wordt voorkomen dat zwaardere zorg voor kinderen en jongeren moet worden ingezet. In 2010 is daarvoor de zorgstructuur 0-19 jarigen verder uitgebouwd tot Centrum voor Jeugd en Gezin.
2011	Idem
2012	De groei van het aantal jeugdigen dat wordt doorverwezen naar de tweedelijns jeugdzorg ³ is verminderd. Er is een doorgaande lijn tussen CJG en voorschoolse voorzieningen, jongerenwerk, onderwijs, veiligheidshuis, werk en inkomen en jeugdzorg.
2013	Idem

Deze doelstellingen laten zien dat de gemeente met het CJG een beweging 'naar voren' beoogt, dat wil zeggen van zwaardere, geïndiceerde zorg naar lichte zorg en het voorkomen van problemen. Hoe dat moet gebeuren, is niet duidelijk; de strategische doelstellingen uit de programmabegrotingen zijn niet uitgewerkt in meetbare doelen op tactisch en operationeel niveau.

³ Tweedelijns jeugdzorginstellingen zijn instellingen waarvoor een indicatie nodig is, zoals de geestelijke gezondheidszorg. Dit in tegenstelling tot vormen van eerstelijnszorg, zoals de huisarts en de fysiotherapeut.

3 DE UITVOERINGSPRAKTIJK

In het onderzoek is getoetst in hoeverre in de praktijk uitvoering wordt gegeven aan de functies uit het Basismodel zoals bij de opzet van het CJG is beoogd. Daarnaast is onderzocht hoe de regie door de gemeente in de praktijk vorm krijgt. Het resultaat wordt hieronder beschreven. Omdat over de uitvoeringspraktijk vrijwel niets op papier staat, is dit hoofdstuk voornamelijk gebaseerd op interviews.

3.1 Uitvoering van de functies uit het Basismodel

3.1.1 Informatie en advies

Vragen	<p>In 2012 zijn er (tot begin november) via de spreekuren, de website en de telefoon ongeveer zestig vragen gesteld. De onderwerpen ervan zijn zeer divers. Ouders stellen vragen met betrekking tot bijvoorbeeld de relatie ouder-kind, grenzen stellen, ongewenste zwangerschap, ruzies tussen kinderen onderling, zindelijkheidsproblematiek, voeding en agressie door kinderen. Vragen kunnen resulteren in een adviesgesprek van het Adviespunt met de ouders of, in het geval van het spreekuur op scholen, van het Adviespunt met de leerkracht en de ouders. Tot november 2012 zijn er dertig adviesgesprekken gevoerd, waarvan negen op de scholen waar het CJG een spreekuur houdt.</p> <p>Niet alleen ouders, maar ook mensen die vanuit hun werk met kinderen te maken hebben, zoals leerkrachten, stellen vragen aan het CJG. Hun vragen gaan bijvoorbeeld over hoe ze ouders aan moeten spreken, waar ze met hun signalen naartoe moeten, bij wie ze vragen neer kunnen leggen, en ze vragen om mee te denken over casuïstiek. Deze 'professionals' gebruiken overigens niet alleen het spreekuur, de telefoon of de website maar stellen ook rechtstreeks vragen aan de coördinator van het CJG en de ondersteuner van de Netwerken 12- en 12+. Die vragen zijn niet inbegrepen in bovengenoemd aantal.</p>
Voorlichting	<p>Een ander kanaal voor het bieden van informatie en advies zijn voorlichtingsbijeenkomsten voor ouders en professionals. De bijeenkomsten voor ouders gaan over een breed spectrum aan opvoedingsvraagstukken, zoals communiceren met je puber, positief opvoeden, softdruggebruik, sociale media, goed ouderschap na scheiding, omgaan met drukke kinderen, eten met peuters, regels en grenzen bij peuters en borstvoeding. De activiteiten worden op verschillende locaties aangeboden en worden gericht aangekondigd: via scholen, in de krant, op de website, via flyer en posters bij vindplaatsen, en door professionals te vragen om ouders erop te attenderen. De opkomst varieert van dertig tot zeventig mensen.</p> <p>Daarnaast worden bijeenkomsten met professionals georganiseerd om het CJG te presenteren, het doel en nut van de Verwijsindex uit te leggen en</p>

bijvoorbeeld te praten over het aangaan van een gesprek met ouders als een melding aan de orde is.

3.1.2 Signalering

Kanalen Signalen van (mogelijke) opvoed- en opgroei-problematiek die vragen om een reactie van de partners in het CJG kunnen via twee wegen binnenkomen:

- rechtstreeks van professionals die melden aan het CJG (het Adviespunt, de coördinator of de Netwerken 12- en 12+);
- via de Verwijsindex.

Verwijsindex: knelpunt Het onderzoek laat zien dat het eerste kanaal aanzienlijk beter werkt dan het tweede. De meeste signalen komen dan ook rechtstreeks bij het CJG binnen (zie onder). Er zijn twee knelpunten die maken dat de Verwijsindex nog niet goed wordt gebruikt:

- Het convenant is niet door alle relevante partijen ondertekend (het onderwijs en de politie zijn bijvoorbeeld geen convenantpartners);
- Door professionals die werkzaam zijn bij de conventantpartners wordt niet consequent in de Verwijsindex geregistreerd.

Het gebrekkige gebruik van de Verwijsindex heeft vaak te maken met dat de meerwaarde ervan onvoldoende wordt ingezien. De professionals die in De Bilt werkzaam zijn, kennen elkaar vaak goed en leggen snel bilateraal contact als dat in een casus nodig is. Ook ondervangen de ZAT's en de Netwerken 12- en 12+ signalen (op dit moment blijkt bijvoorbeeld dat als er via de Verwijsindex matches komen tussen professionals, het vaak gaat om kinderen die al in de netwerken worden besproken). Daardoor zien professionals er de noodzaak niet van in om een jeugdige dan ook nog in de Verwijsindex te registreren. Daarmee gaan zij echter voorbij aan de meerwaarde die de Verwijsindex op twee punten heeft:

- Je weet nooit zeker wie er allemaal betrokken zijn bij een casus; ouders zijn daar niet altijd open over en de lijnen met professionals van regionaal georganiseerde hulpverleningsinstellingen zijn langer dan de lijnen in De Bilt zelf;
- De Verwijsindex heeft ook een landelijke functie: bij verhuizing van of naar een andere regio blijven jeugdigen in beeld.

Andere redenen die genoemd zijn voor het gebrekkige gebruik van de Verwijsindex zijn dat professionals het als een controlerend systeem, in plaats van als een hulpmiddel zouden ervaren; dat professionals moeite hebben om ouders te vertellen dat ze een zorg in het systeem willen melden; en (samenhangend daarmee) dat professionals bang zijn het vertrouwen van de cliënt te schaden.

Aansluiting van het onderwijs bij de Verwijsindex kan ertoe leiden dat scholen zich meer gedwongen voelen om signalen te melden, waar ze nu de neiging hebben om zorgen relatief lang bij zich te houden (zie ook paragraaf 3.1.8). Aansluiting van de politie zou betekenen dat signalen die de politie binnenkrijgt niet alleen worden doorgezet naar BJZ maar (ook) naar de lokale partners.

Herkomst	<p>Het CJG beschikt niet over een nauwkeurige registratie van de signalen die op eenvoudige wijze inzichtelijk maakt wat de herkomst en de aard daarvan is. In algemene zin is echter aangegeven dat de signalen die bij het CJG binnenkomen, afkomstig zijn van:</p> <ul style="list-style-type: none">• de kernpartners (GGD, Vitras/CMD, jongerenwerk);• deelnemers aan de overlegstructuur (de ZAT's en de Netwerken 12- en 12+);• de 'tweede schil', onder andere kinderopvang, peuterspeelzaal¹, en verloskundigen;• de politie: het CJG krijgt een kopie van de zorgmeldingen die de politie bij BJZ doet.
Aard	<p>Signalen betreffen in algemene zin zorgen omtrent de opvoedsituatie. Vaak gaat het om wat bredere problematiek in het gezin als geheel. Die problematiek uit zich in allerlei vormen van probleemgedrag, en dat gedrag wordt dan gesignaleerd. Scholen signaleren vaak in eerste instantie problemen rondom het leren; het jongerenwerk signaleert problemen die samenhangen met volwassen worden.</p>

3.1.3 Toeleiding naar hulpverlening

Aard	<p>Vanuit het CJG-Adviespunt vindt doorverwijzing plaats naar andere hulpverlening als de inschatting is dat het CJG de vraag niet in een eigen traject (dat uit maximaal vier gesprekken bestaat) op kan lossen. Ook hierover zijn geen precieze cijfers beschikbaar. Aangegeven is dat wordt verwezen naar allerlei instellingen en programma's, onder andere de GGZ, AMW, BJZ, hulp voor mensen met een beperking, hulp bij onbedoelde zwangerschap, voor- en vroegschoolse educatie en sociale vaardigheidstraining.</p>
BJZ	<p>Het contact met BJZ verloopt niet via de geplande voorpost van BJZ in het CJG, maar via de ondersteuner of de coördinator van de Netwerken 12- en 12+. Vanuit BJZ is er een vaste contactpersoon die in De Bilt de diverse casusoverleggen bijwoont. Doorgeleiding naar geïndiceerde zorg is inmiddels mogelijk via een verkort traject, de zogenaamde 'indicatiearme trajecten'. Daarbij vult een hulpverlener zelf (eventueel samen met ouders of een partner in het veld) een aanmeldformulier in en besluit BJZ, indien mogelijk, snel op basis van de daarbij aangedragen informatie of een indicatiebesluit wordt afgegeven. Overigens wordt hier in De Bilt nog beperkt gebruik van gemaakt. Daarnaast ligt er een vaste lijn van de politie naar BJZ. Als kinderen betrokken zijn bij een casus die de politie behandelt, doet de politie een zorgmelding bij BJZ. Een knelpunt daarbij is overigens dat de politie niet weet wat BJZ met die meldingen doet omdat BJZ daar niet op rapporteert. Er wordt nu gekeken of hier via het CJG iets aan kan worden gedaan.</p>

¹ Overigens is de subsidie aan de peuterspeelzaal per 2014 stop gezet. In het kader van de preventieve insteek die met het CJG wordt beoogd is de peuterspeelzaal een belangrijke partner.

Monitoring Het CJG laat casussen na doorgeleiding niet los. De casussen die in de Netwerken 12- en 12+ worden besproken, worden gevolgd tot hulp is ingezet en loopt. Als een traject stagneert, wordt dat teruggemeld in het netwerk. Als vanuit het CJG een casus wordt doorverwezen dan is de afspraak dat afsluiting daarvan altijd aan het CJG wordt teruggekoppeld, iets wat in de praktijk overigens nog niet altijd gebeurt.

Jongerenwerk

De rol van het jongerenwerk in de CJG-samenwerking verschilt enigszins van die van de andere partijen. Het verleent informatie en advies, en signaleert en verleent hulp bij lichte problematiek. Bij meervoudige problematiek begeleidt het jongerenwerk naar andere hulpverlening. Het neemt deel aan de netwerkoeverleggen. De verbinding met de hulpverlening is echter niet vanzelfsprekend. Jongeren vertrouwen de jongerenwerker, zien niet per definitie dat hun gedrag hen later voor grote problemen zal stellen, en laten zich daarom niet zomaar doorsturen naar een hulpverlener, ook al zijn de jongerenwerkers zelf daar wel toe bereid. Op dit moment wordt onderzocht hoe tot een betere aansluiting tussen het jongerenwerk en het CJG gekomen kan worden.

Het jongerenwerk speelt in zekere zin een dubbelrol, omdat het niet alleen bij de preventieve aanpak van het CJG is betrokken, maar ook bij de repressieve aanpak van jongerenoverlast. Daarbij werkt het jongerenwerk volgens de Beke-methode, die enerzijds gericht is op de aanpak van de groep, anderzijds op de individuele aanpak van de leden van de groep met dwang en drang. De aanpak van jongerenoverlast vindt plaats binnen het Jeugd Op Straat (JOS)-project.

3.1.4 Lichte pedagogische hulpverlening

Vanuit het CJG-Adviespunt wordt lichte pedagogische ondersteuning geboden. Het betreft trajecten die ongeveer vier contactmomenten bevatten. Deze zijn er in 2012 twintig keer geweest. Daarnaast is vijf keer 'video home training' aangeboden.

De gemeente streeft naar de inzet van effectief bewezen methoden bij de lichte pedagogische hulpverlening. 'Video home training' is een vorm die door de Erkeningscommissie Interventies is erkend als 'theoretisch goed onderbouwd'. Dat geldt ook voor een programma van voor- en vroegschoolse educatie waar wel naar wordt doorverwezen door het CJG, 'Opstapje'. Het CJG zelf werkt bij de trajecten niet met een methode die bewezen effectief is (zoals 'Triple P'). Daar wordt wel over nagedacht, maar omdat een dergelijke methode een aanzienlijke investering vereist, willen de betrokkenen eerst zeker weten dat dit in deze context zinvol is.

3.1.5 Coördinatie van zorg

In hoofdstuk 2 is het onderscheid tussen afstemming en 'coördinatie van zorg' beschreven. Afstemming krijgt in de praktijk in De Bilt vorm in de ZAT's, via individuele contacten en in de Netwerken 12- en 12+ maar ook, en in theorie

primair, vanuit de Verwijsindex. Het gaat erom dat wordt nagegaan wat verschillende hulpverleners in een casus doen, hoe zij die casus zien en hoe verschillende trajecten op elkaar kunnen worden afgestemd.

Netwerken 12- en 12+

De netwerken komen voort uit de behoefte van verschillende instellingen die met jeugdigen te maken hebben aan afstemming van de aanpak van casuïstiek en aan een soort tussenpersoon tussen deze eerstelijnsinstellingen en de tweede lijn. Ze dateren uit 2006.

De doelstelling is het vroegtijdig signaleren van problemen van jeugdigen en de afstemming rondom de aangeboden hulp tussen betrokken instellingen. Daarnaast vervullen de netwerken een consultatiefunctie.

Bij de totstandkoming van het CJG is besloten de netwerken te behouden, met name omdat er via de netwerken korte lijnen waren tussen de deelnemende instellingen. In de netwerken wordt multiproblematiek op gezinsniveau besproken; problematiek die niet in andere overleggen, die 'eerder' in de zorglijn plaatsvinden, kan worden opgepakt. Voorbeelden zijn problemen die voortkomen uit scheiding, middelen-gebruik, psychiatrische problemen en problemen in éénoudergezinnen. Bij de meeste meldingen die de netwerken bespreken is BJZ betrokken.

Het delen van informatie tussen de betrokkenen verloopt goed. Er zijn nog wel knelpunten, maar die verminderen met de bekendheid van het werk van de netwerken bij hulpverleners: als zij het nut ervan inzien dan valt het ze minder zwaar om transparant richting cliënten te zijn over de noodzaak van bespreking. Is in het verleden wel eens opschaling nodig geweest omdat een bepaalde partij weigerde informatie te geven, recent is dat niet meer voorgekomen.

In de netwerken kijkt iedere aanwezige vanuit zijn of haar eigen expertise naar een casus. Daardoor is geborgd dat casussen van meerdere kanten worden geanalyseerd.

Bij coördinatie van zorg is het uitgangspunt dat hulpverleners naast de ouders gaan staan in plaats van over hen beslissen. Het gezin moet uiteindelijk zelf de regie krijgen. Tot nu toe is deze methodiek in één gezin in De Bilt toegepast. Het is de bedoeling dat dit in alle gezinnen, die zich daarvoor lenen, gaat gebeuren (naar verwachting zijn dit er ongeveer tien). Daar is BJZ onontbeerlijk bij, aangezien BJZ vaak in dergelijke gezinnen is betrokken. Op dit moment worden professionals getraind in de methodiek en onderzoeken organisaties of zij gezinnen in hun bestanden hebben waar deze methodiek zou moeten worden toegepast. BJZ stuurt in drie pilots expliciet op de inzet van coördinatie van zorg en zal daarna bepalen hoe en wanneer deze methodiek het best kan worden ingezet.

3.1.6 Jeugdgezondheidszorg

De wijze waarop de jeugdgezondheidszorg wordt uitgevoerd in De Bilt is door de komst van het CJG niet veranderd. Wel is het zo dat de jeugdartsen en jeugdverpleegkundigen fysiek aanwezig zijn in het CJG-gebouw; zij houden daar hun eigen spreekuren. Dit maakt dat zij eenvoudig beschikbaar zijn voor vragen van het Adviespunt, vragen die voorheen mogelijk niet bij de JGZ terechtkwamen. Daarnaast maakt een aantal JGZ-medewerkers deel uit van het Adviespuntteam van het CJG, zoals beschreven in hoofdstuk 2.

Informatie en advies, signalering en doorverwijzing zijn taken die tot het basispakket van de JGZ behoren. Via de ZAT's en de Netwerken 12- en 12+ is een koppeling gelegd met het CJG.

3.1.7 Schakel met Bureau Jeugdzorg

BJZ is aanwezig in drie ZAT's en in de Netwerken 12- en 12+. De rol van BJZ betreft vooral consultatie: de vertegenwoordiger is goed in staat informatie binnen BJZ te verzamelen, kan op die manier nagaan of kinderen al bekend zijn en denkt mee over de zorg die ingezet kan worden. BJZ biedt via het studiecentrum scholing voor professionals over bijvoorbeeld de Verwijsindex, coördinatie van zorg en gespreksvoering met ouders, waar in De Bilt gebruik van wordt gemaakt.

BJZ draagt zelf nog weinig signalen aan. Het hoopt dat te verhelpen door niet alleen op individueel casusniveau te werken, maar ook gebiedsgericht: met specifieke hulpverleners voor een specifiek werkgebied. Ook coördinatie van zorg door gezinsvoogden is een taak die deels bij BJZ hoort, maar nog niet voldoende uitvoering krijgt. Vanuit BJZ zelf wordt aangegeven dat gezinsvoogden onder grote tijdsdruk staan en het lastig vinden om samen te werken met partijen die vanuit een andere invalshoek werken dan de veiligheid van het kind, waar de wettelijke taak van BJZ ligt.

In het kader van de transitie jeugdzorg (zie hoofdstuk 4) probeert BJZ om nu al meer aansluiting te krijgen bij het lokale veld. Het verkort indiceren (zie boven) is daar een vorm van. Ook is erover gesproken om medewerkers van BJZ meer bij de CJG-ontwikkelingen betrokken te laten zijn in een soort consultfunctie, bijvoorbeeld door samen op huisbezoek te gaan. De samenwerking tussen het CJG en BJZ kan nauwer, zo blijkt uit de praktijk in Zeist waar dit soort zaken al verder is ontwikkeld.

3.1.8 Schakel met de ZAT's in het onderwijs

De belangrijkste schakel met de ZAT's wordt gevormd door de personen die zowel in de ZAT's als in de Netwerken 12- en 12+ zitting hebben: de schoolarts, jeugdverpleegkundige, leerplicht, AMW en in drie gevallen BJZ.

Zorgadviestteams (ZAT's)

De ZAT's zijn samengesteld uit een voorzitter (meestal de zorgcoördinator van de school), de GGD (jeugdarts), de leerplichtambtenaar, BJJ, de politie, AMW en de mentoren van de leerlingen die worden besproken. De taken zijn consultatie/advies, verkennen mogelijke interventies, uitzetten van interventies, verwijzen en evalueren. Na bespreking van een casus zijn er drie mogelijkheden:

- De school of een andere partij uit het ZAT draagt zorg voor uitvoering van de vervolgacties, het interne (kleinere) ZAT van school of de mentor monitort de voortgang.
- Als de problematiek de school overstijgt, pakt een andere partij het op (AMW, leerplicht, JGZ); het ZAT blijft via de coördinator de casus volgen.
- Als er binnen het gezin van de jeugdige sprake is van multiproblematiek, kan een casus overgaan naar het Netwerk 12+. Waar het ZAT op het kind focust, neemt het netwerk het gezin als geheel onder de loep. Ook dan blijft het ZAT de casus volgen.

Tijdens het onderzoek is aangegeven dat casussen die zich daarvoor lenen, over het algemeen gemeld worden in het ZAT, oftewel dat signalen door scholen goed worden opgepikt. Via de scholen wordt daarom op een goede manier gewerkt aan vroegsignalering. Maar soms houden scholen zorgen te lang onder zich. Hier is nog verbetering mogelijk. Overigens betekent het, als een casus niet in het ZAT wordt gemeld, niet dat er helemaal niets gebeurt. Een school probeert het probleem vaak eerst intern op te lossen. Het duurt dan even voordat zichtbaar wordt of dat lukt.

Respondenten merken op dat casussen die behandeld worden in het ZAT, nog niet overal waar nodig worden aangemeld bij de netwerken. Het gaat dan om casussen waarin de aard van de problematiek de scholen overstijgt. Deels worden deze casussen wel adequaat opgepakt doordat via de korte lijntjes met het netwerk in het ZAT al de juiste analyse is gemaakt. Wanneer het netwerk en het ZAT zich met eenzelfde casus bezighouden, wordt dit gesignaleerd door de professionals die in beide overleggen zitting hebben.

3.2 Resultaten

Tabel 3.1 bevat een overzicht van de output van het CJG in 2012, dat wil zeggen – daar waar beschikbaar – van de inspanningen en caseload op de verschillende onderdelen van het Basismodel. Het is belangrijk om hierbij aan te tekenen dat het CJG ten tijde van het onderzoek nog niet over een registratiesysteem beschikte dat het mogelijk maakte om de gegevens uit 2012 eenvoudig aan te leveren. Het systeem was er al wel, maar pas vanaf 1 januari 2013 is het mogelijk hieruit cijfermatige gegevens uit te draaien. Het onderzoek heeft geen duidelijkheid opgeleverd over de inhoud van deze gegevens en de mate waarin die inzicht bieden in de resultaten die het CJG boekt.

Onderstaande informatie is specifiek voor dit onderzoek handmatig uit de systemen van het CJG gehaald. Eind 2012 werd dit soort informatie nog niet aan de gemeente geleverd. Hier werd op dat moment overigens wel aan gewerkt; het is echter nog onduidelijk welke registratiegegevens de gemeente uiteindelijk zal krijgen en of deze een goede sturing op output en outcome zullen faciliteren.

Tabel 3.1 Output CJG 2012

Onderwerp	Aantal tot november 2012
Vragen aan het CJG via spreekuren, website en telefoon	60
Bezoek voorlichtingsbijeenkomsten	30-70 personen per keer
Adviesgesprekken	30
Lichte pedagogische hulp	20 trajecten CJG 5 video home training
Casuïstiek Netwerken 12- en 12+ (afstemming)	21 lopende casussen vanuit 2011 14 afgesloten casussen 15 nieuwe aanmeldingen
Coördinatie van zorg	1 gezin
Schakel met BJZ (bron: BJZ)	Voor De Bilt zijn tot medio november: <ul style="list-style-type: none"> • 95 nieuwe cliënttrajecten opgestart, waaronder 9 jeugdbescherming- en 7 jeugdreclasseringstrajecten; • 36 maal indicatiebesluit voor provinciaal gefinancierde jeugdzorg verleend; • 16 maal jeugdige geplaatst in voorziening voor jeugdzorg.

Over verschillende aspecten ontbreekt cijfermatige informatie. Belangrijk zijn onder andere het aantal keren dat is doorverwezen naar (andere) hulpverlening, de mate waarin afstemming tot stand komt en wie hiervoor verantwoordelijk is, het aantal signalen dat is binnengekomen, de precieze herkomst van die signalen en het aantal keren dat (en de redenen waarom) casussen overgaan van het ZAT naar het Netwerk 12+. Dit soort informatie werd tot voor kort niet geregistreerd. Doordat veel informatie ontbreekt, is het moeilijk te bepalen in hoeverre het CJG een meerwaarde biedt en is het ook lastig vast te stellen in hoeverre problemen inderdaad tijdig worden gesignaleerd. Er is meer inzicht nodig in de aard van de casuïstiek, in de mate van signalering en in de caseload van de ZAT's om inzicht te krijgen in de resultaten van het CJG.

Respondenten in de interviews is gevraagd of zij zelf al een meerwaarde van het CJG ervaren. Zij noemden in antwoord daarop de volgende punten:

- Er worden nu al meer vragen over opvoeden en opgroeien gesteld aan het Adviespunt dan voorheen aan de afzonderlijke partners, vooral vanuit het onderwijs.

- De lijnen tussen vindplaatsen en hulpverleners en tussen hulpverleners onderling zijn (nog) korter geworden. Concrete voorbeelden waaruit dit blijkt zijn overigens niet aangedragen.
- De formele positie van het CJG en de coördinator daarvan maakt het makkelijker een goede samenwerking tussen partijen te realiseren: het moet nu echt.
- Het bereik van het CJG wordt vergroot via professionals die over de taken van het CJG worden voorgelicht en ouders gaan doorverwijzen (bijvoorbeeld leerkrachten). Na voorlichting aan professionals zien betrokkenen de vragen aan het CJG toenemen. Met name via scholen is het CJG laagdrempelig toegankelijk.
- Door het inloopsprekuren worden de JGZ 0-4, JGZ 4-19 en het AMW meer gedwongen om samen te werken omdat zij dit spreekuren samen bemensen.

Een meerwaarde in de zin van de beoogde beweging van zware, geïndiceerde hulpverlening naar meer preventief ingrijpen is niet waarneembaar. Wel achten respondenten het CJG in die zin veelbelovend: een goede samenwerking tussen hulpverleners is essentieel, en die is al gerealiseerd en wordt nog verder verbeterd. Het feit dat het jongerenwerk zo nauw bij de aanpak is betrokken, is bijvoorbeeld een pluspunt.

Daarnaast maakt het CJG het mogelijk om wat meer los van het aanbod hulp te bieden, meer gedacht vanuit de vraag. Of dit laatste in de praktijk ook echt zo zal gaan werken, moet echter nog worden afgewacht.

3.3 Regievoering in de praktijk

De CJG-coördinator voert namens de gemeente de operationele regie over het CJG, doordat zij leiding geeft aan het Adviespuntteam en de netwerken voorziet. Leiding geven aan het team is een moeilijke taak, omdat de leden ervan niet bij het CJG of de gemeente in dienst zijn, maar bij de GGD en Vitras/CMD, en ook slechts voor een beperkt aantal uren verbonden zijn aan het Adviespuntteam. De coördinator kan het team daardoor niet rechtstreeks aansturen, maar moet over de invulling van het team en de wijze waarop de teamleden hun taken uitvoeren 'onderhandelen' met de managers van die organisaties. Knelpunten rondom de personele samenstelling van het team (en met name de geschiktheid en motivatie van de teamleden) zijn daardoor niet opgelost. Dat wringt met de verantwoordelijkheid die de coördinator draagt voor een goed functioneren van het CJG.

Een aanvullend knelpunt wordt gevormd doordat de coördinator geen budgetverantwoordelijkheid heeft. Dat knelt op twee punten:

- zij kan de besteding van het CJG-budget onvoldoende bewaken en heeft onvoldoende inzicht in de beschikbare financiële ruimte;

- als direct behoefte bestaat aan een vorm van hulp die door de gemeente niet al op voorhand is ingekocht, moet daar afzonderlijke financiering voor geregeld worden.

Verantwoording vindt plaats via overleg tussen de coördinator en de beleidsambtenaar in wiens portefeuille het CJG zit. Deze ambtenaar koppelt periodiek terug aan het afdelingshoofd en de wethouder. Bij gebrek aan sturingsinformatie gebruikt de gemeente op dit moment informatie over de procesgang om te sturen op de CJG-ontwikkeling.

Diverse respondenten hebben aangegeven dat de gemeente op tactisch en strategisch niveau niet sterk de regie voert. Op tactisch niveau is er wel een overleg (van de CJG-coördinator met de beleidsmedewerker van de gemeente en de managers van de GGD en Vitras/CMD), maar één van de kernpartners (het jongerenwerk van Stichting Animo) zit hier niet bij aan. Daarnaast zouden BJZ en MEE een meerwaarde op dit niveau kunnen hebben, partijen die in omliggende gemeenten soms wel zijn betrokken. Coördinatie van zorg is bij uitstek een onderwerp dat alleen in gezamenlijkheid en onder een strakke regie goed vorm kan krijgen.

Op strategisch niveau is er behoefte aan een meer langetermijnperspectief op de ontwikkeling van het CJG. Interessant is dat uit de gesprekken over de transitie jeugdzorg met de gemeentelijke betrokkenen is gebleken dat dit perspectief er wel is (zie hoofdstuk 4). Het wordt echter blijkbaar niet benut om op dit moment al op de ontwikkeling van het CJG te sturen.

3.4 Sturing door de gemeenteraad

De gemeenteraad wordt via de planning en controlcyclus en via raadsmededelingen op de hoogte gehouden van de ontwikkeling van het CJG. Een overzicht van de informatie in de planning- en controlcyclus is opgenomen in bijlage 2. De raadsmededelingen hebben betrekking op de doorontwikkeling van het CJG in de startnotitie (juni 2009), het projectplan (december 2009) en de ontwerpnotitie (juli 2011). De informatie in de stukken uit de planning- en controlcyclus heeft ook betrekking op de doorontwikkeling van het CJG (opening, Verwijsindex, nieuwbouw, maar ook het CJG in het kader van de transitie jeugdzorg). Hierbij wordt vrij veel jargon gebruikt zonder dat duidelijk wordt wat dit precies inhoudt (zoals 'versterken van de doorgaande lijn in de zorg', 'vraaggericht zorgaanbod') en worden voornemens genoemd waar over de realisatie ervan geen terugkoppeling plaatsvindt (zoals de afstemming tussen het CJG en de jeugdzorg, de veiligheidsketen en het onderwijs, het bevorderen van de bekendheid van het CJG onder inwoners). Informatie over het doelbereik ontbreekt geheel.

Er zijn in het onderzoek geen aanwijzingen gevonden dat de raad deze informatiemomenten aangrijpt om op strategisch niveau met de wethouder te discussiëren over de verdere ontwikkeling en eventueel doelstellingen bij te

stellen. De informatie die op papier is aangetroffen, bevat ook weinig verantwoordingsinformatie (die nodig is voor bijsturing). De raad wordt met name geïnformeerd over wat het college doet op dit terrein, maar daarbij niet in de gelegenheid gesteld daar zelf uitspraken over te doen of nadere kaders te stellen in de vorm van meetbare doelstellingen. Informatie over wat met het CJG is gerealiseerd ontbreekt, hetgeen niet vreemd is omdat hierboven is vastgesteld dat het college evenmin over die informatie beschikt.

4 IN HET LICHT VAN TOEKOMSTIGE ONTWIKKELINGEN

Dit hoofdstuk biedt inzicht in de ontwikkelingen die met de transitie jeugdzorg op de gemeente De Bilt afkomen, en de wijze waarop de gemeente zich daar op dit moment op voorbereidt. Een kort overzicht van de aanstaande wijzigingen wordt gegeven in paragraaf 1. De volgende paragraaf beschrijft de gemeentelijke visie op deze ontwikkelingen. Provinciale en regionale samenwerking wordt beschreven in paragraaf 3. De consequenties voor het CJG worden geschetst in paragraaf 4. Vervolgens wordt kort aandacht besteed aan de toekomstige regierol van de raad (paragraaf 5).

4.1 Decentralisatie jeugdzorg naar lokaal niveau

Uiterlijk in 2015 worden gemeenten verantwoordelijk voor alle vormen van jeugdzorg. Concreet zijn de taken die de gemeenten er op het gebied van de jeugdzorg (naast de huidige taken die zijn neergelegd bij het CJG) bij krijgen:

- toegangstaken voor de geïndiceerde jeugdzorg;
- ambulante jeugdzorg;
- open residentiële zorg;
- semi-residentiële zorg;
- pleegzorg;
- crisishulp;
- justitieel kader: jeugdreclassering en jeugdbescherming;
- advies- en meldpunt kindermishandeling;
- kindertelefoon.

Daarnaast worden landelijke jeugdzorgtaken gedecentraliseerd, die nu zijn verankerd in de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) of de Zorgverzekeringswet (Zvw). Het gaat om:

- extramurale begeleiding jeugd;
- jeugd-GGZ;
- zorg voor jeugd met een licht verstandelijke beperking.

Ook de gesloten jeugdzorg (JeugdzorgPlus), die nu rechtstreeks door het Rijk wordt bekostigd, wordt overgeheveld naar het gemeentelijk domein.

De taken die overgaan naar de gemeenten zijn dus enerzijds afkomstig van de provincie (en nu ondergebracht bij BJZ), anderzijds van het Rijk. Door ze te verschuiven naar het gemeentelijk niveau, waar al de jeugdgezondheidszorg en het preventieve jeugdbeleid worden uitgevoerd, zou het jeugdstelsel eenvoudiger, effectiever en efficiënter moeten worden.¹ De *transitie* wordt daarom ook wel *transformatie* genoemd: het biedt gemeenten de kans om de

¹ Transitieagenda Jeugdzorg. Gezamenlijke agenda Rijk/VNG/IPO, versie 1.0.

hulpverlening aan jeugdigen anders te organiseren, met name *dichter* bij het gezin en met een betere benutting van het *sociaal netwerk* om de jeugdige en het gezin heen.

4.2 Visie gemeente op transitie jeugdzorg

Uitgangspunten	<p>Hoewel nog niet verwacht kan worden dat een gemeente de organisatie voor de uitvoering van de jeugdzorg na de transitie reeds gereed heeft, is het wel wenselijk dat de gemeente is gestart met de voorbereidingen. Belangrijk daarbij zijn:</p> <ul style="list-style-type: none">• dat de gemeente inzicht heeft in de (nieuwe) doelgroep, het huidige gebruik van de voorzieningen waar de gemeente verantwoordelijk voor wordt en de kosten van deze voorzieningen;• dat er een (eerste aanzet tot een) visie is op hoe de jeugdhulpverlening in de toekomst wordt georganiseerd;• dat er wordt toegewerkt naar een integrale aanpak, waarin preventief jeugdbeleid wordt gekoppeld aan jeugdhulpverlening en geïndiceerde jeugdzorg, jeugdveiligheidsbeleid, Passend Onderwijs, de Wet maatschappelijke ondersteuning en de Participatiewet².
Integraal	<p>De gemeente De Bilt bereidt zich inderdaad voor op de transitie jeugdzorg. Daarbij betreft de gemeente ook twee andere decentralisaties: de overheveling van de extramurale begeleiding uit de AWBZ naar de Wmo en de maatregelen die voortkomen uit de Participatiewet. De gemeente plaatst dit in het kader van het <i>Vernieuwend Welzijnsbeleid</i>, waarover de raad zich in het voorjaar van 2011 heeft gebogen. De eerste ervaringen met een meer integrale aanpak op het gebied van welzijn zijn opgedaan met het project MENS, waarbij in twee pilotwijken gewerkt is aan de realisatie van een integraal aanbod van diensten op het gebied van wonen, welzijn en zorg. Op 3 maart 2011 heeft de gemeenteraad ingestemd met de uitrol van project MENS over de hele gemeente. Dat betekent dat deze wijkgerichte, vraaggerichte en integrale aanpak centraal komt te staan bij de uitvoering van de welzijnstaken, ook bij de uitvoering van de te decentraliseren jeugdzorgtaken.</p>
Sturing	<p>De gemeente realiseert zich dat de nieuwe taken op het gebied van welzijn een betere sturing vereisen en heeft zich daarom voorgenomen een strakkere subsidiemethodiek te gaan hanteren, duidelijke prestatiedoelstellingen te gaan gebruiken en meer uit te gaan van opdrachtnemer- en opdrachtgeverschap.³ De ontwikkeling van de Stichting Maatschappelijke Ondersteuning (SMO), waarin de welzijnsinstellingen Animo en SWO op zullen gaan, moet onder andere ook in dit kader worden gezien: zo komt er een lokale organisatie voor</p>

² Dit is de nieuwe benaming voor wat voorheen is aangekondigd als de Wet Werken naar Vermogen: één regeling voor de onderkant van de arbeidsmarkt waarin de Wajong, de WSW en de WIJ opgaan.

³ *Startnotitie Vernieuwend Welzijnsbeleid*, 26 april 2011.

het welzijnsbeleid, die door de gemeente eenvoudiger is aan te sturen dan verschillende lokale en regionale organisaties. Om dezelfde reden beraadt de gemeente zich op de organisatie van de jeugdgezondheidszorg, nu op regionaal niveau belegd bij twee verschillende organisaties; en denkt de gemeente na over de mogelijkheden om de taken van het CJG onder te brengen bij een stichting, waar medewerkers van het CJG in dienst zijn in plaats van bij de regionale organisatie waar zij van afkomstig zijn.

Visie Het bovenstaande betekent dat het nieuwe welzijnsbeleid een duidelijke visie biedt voor de inbedding en uitvoering van de nieuwe taken op het gebied van jeugdzorg. In de concept *Kadernotitie Maatschappelijke Ondersteuning* (september 2012) is deze als volgt geformuleerd:

Visie op maatschappelijke ondersteuning

"De Bilt streeft naar een samenleving waarin de inwoners zelfstandige individuen zijn, die een bijdrage willen leveren aan de samenleving, bijvoorbeeld als vrijwilliger. Centraal punt is de opvatting dat niemand aan de kant mag blijven staan, dat iedereen meedoet. Dit element heeft te maken met het tegengaan van isolement, met deelname aan arbeid, met het doen van zinvolle activiteiten en het hebben van een zinvolle dagbesteding. Het legt een accent op solidariteit en compassie. Bij deze visie worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

1. Inwoners vragen niet onnodig formele ondersteuning, maar doen eerst zelf wat ze kunnen en schakelen hun eigen steuncircuits in. Op basis daarvan kan de gemeente zorgen dat mensen die daarna nog ondersteuning nodig hebben, dat ook krijgen.
2. Iedereen die hulp of ondersteuning krijgt, probeert naar vermogen iets voor de gemeenschap terug te doen. Hierbij moet gedacht worden aan de inzet als vrijwilliger in de wijk.
3. Maar ook zij die geen steun nodig hebben, worden gestimuleerd te investeren in de gemeenschap (actief burgerschap)."

Jeugdzorg De voorbereiding op de transitie jeugdzorg moet in het hierboven geschetste kader worden geplaatst. Ten eerste wordt van het CJG een andere manier van werken gevraagd: meer vraaggericht, meer vanuit de eigen kracht van de burger. De gemeente onderzoekt welke organisatie daar het beste bij past. Of het CJG nu uiteindelijk lokaal of regionaal zal worden ingericht, het zal zijn taken moeten uitvoeren in nauwe samenwerking met de SMO, waarin onder andere AMW en het jongerenwerk zijn ondergebracht. Regionale organisatie kan nodig zijn om de benodigde deskundigheid te kunnen borgen (bijvoorbeeld op het gebied van gezinscoaching), maar ook dan is de wens van de gemeente om de uitvoering op lokaal niveau, en liefst op wijkniveau, te beleggen.

Een tweede punt is vervolgens dat de nieuwe taken op het gebied van jeugdzorg lokaal worden geborgd. Hoe dat zal gebeuren, is nog niet duidelijk. De transitie wordt door de gemeente als een kans gezien om de tweedelijns jeugdzorg dicht bij huis te halen en beter te verbinden met de lichte zorg. Dat wil niet zeggen dat de nieuwe taken ook daadwerkelijk bij het CJG zelf worden neergelegd. Preventie en vroegsignalering blijven het belangrijkste.

Waar specialistische hulp nodig is, ziet de wethouder het liefst dat de gemeente daar niet alleen voor verantwoordelijk is, maar dat deze relatief dure zorg in regionaal verband georganiseerd wordt.

Doelgroep	<p>Zicht op de doelgroep van de transitie jeugdzorg is er globaal. De gemeente beschikt over een factsheet dat betrekking heeft op de activiteit van het AMK en het gebruik van de jeugd-GGZ. Tijdens het onderzoek is aangegeven dat in de verdere voorbereidingen op de transities de doelgroepen nader in beeld zullen worden gebracht, inclusief de overlap tussen de doelgroepen van het jeugd-, Wmo- en participatiebeleid.</p>
Veiligheid en Passend Onderwijs	<p>Relevant voor een goede uitvoering van de taken die zijn belegd in het CJG is, naast de verbinding met de hierboven genoemde transities, een goede verbinding met het veiligheidsterrein. Op dit moment krijgt die verbinding vorm via de aanpak van jongerenoverlast en jongerengroepen, en via de aanwezigheid van de politie in de Netwerken.</p> <ul style="list-style-type: none"> • De aanpak van jongerenoverlast krijgt vorm in het Actieteam Jongeren. De gemeente, de politie en het jongerenwerk bekijken hierin wekelijks op wijkniveau welke ontwikkelingen er zijn en waar ingrijpen nodig is. • De aanpak van jongerengroepen vindt plaats vanuit het Veiligheidshuis, dat op regionaal niveau is georganiseerd. De politie, gemeente, een vertegenwoordiger van het Veiligheidshuis en waar nodig ook het CJG of het jongerenwerk kijken samen hoe een groep op lokaal niveau het beste aangepakt kan worden. • De koppeling tussen het CJG in De Bilt en het Veiligheidshuis verloopt via de aanwezigheid van de politie in de Netwerken en via de ondersteuner van de coördinator als contactpersoon binnen het CJG. Van jeugdigen die op de agenda van casusoverleggen in het Veiligheidshuis staan, wordt nagegaan of zij bekend zijn bij de Netwerken. Zo ja, dan ontvangt de Raad voor de Kinderbescherming contactgegevens van betrokken hulpverleners, zodat de raadsonderzoeker hen in het kader van het onderzoek kan benaderen. Ook het uitwisselen van signalen verloopt waar nodig via de politie in de Netwerken. <p>De samenwerking tussen zorg en veiligheid bij jeugdigen kan echter nauwer, geeft een betrokkene aan, en de transitie jeugdzorg biedt hier kansen voor. Een voorbeeld is het realiseren van hulpverlening met drang vanuit het CJG als een aanpak vanuit de Raad voor de Kinderbescherming na onderzoek niet mogelijk blijkt. Beleidsmatig (binnen de gemeente De Bilt) wordt deze verbinding echter nog niet gelegd. Een koppeling met Passend Onderwijs wordt in het nieuwe welzijnsbeleid op dit moment evenmin gelegd, maar hier is in het kader van de voorbereiding op de transitie jeugdzorg wel aandacht voor.</p>

4.3 Provinciale en regionale samenwerking

Provinciaal	<p>Over de transitie van de provinciale jeugdzorgtaken naar het lokale niveau stelde de provincie Utrecht recent <i>De kunst van het loslaten</i> vast, het provinciaal beleidskader Jeugdzorg 2013-2014 en het transitiekader voor de periode 2012-2014. Tot de daadwerkelijke overdracht van de jeugdzorgtaken aan gemeenten richt de provincie zich op het realiseren van een omslag van financiering van capaciteit en afrekenen op bezetting, naar financiering en afrekenen op basis van het aantal effectief uitgestroomde cliënten. Deze ontwikkeling is interessant voor gemeenten, aangezien zij vanaf 2015 verantwoordelijk worden voor de realisatie van een effectieve jeugdzorg. Daarnaast richt de provincie zich de komende jaren op een zorgvuldige overdracht van de taken en in het kader daarvan de ondersteuning van gemeenten bij de voorbereiding op de transitie. De vraag vanuit de gemeenten staat daarbij centraal. Een ander belangrijk onderdeel betreft het ontsluiten van de kennis die de provincie heeft op het gebied van de over te dragen taken voor gemeenten.</p>
Regionaal	<p>Met het oog op de voorbereiding van de transitie jeugdzorg hebben de Utrechtse gemeenten en Gedeputeerde Staten van de provincie Utrecht afspraken gemaakt over de samenwerking, de inhoudelijke uitgangspunten en in het kader van de voorbereiding uit te voeren activiteiten. Deze afspraken zijn neergelegd in regionale convenanten. De Bilt maakt deel uit van de regio Zuidoost, samen met de gemeenten Bunnik, Zeist, Wijk bij Duurstede en Utrechtse Heuvelrug. Activiteiten die onder andere worden uitgevoerd in het kader van dit convenant zijn:</p> <ul style="list-style-type: none">• bevordering van de deskundigheid bij gemeenten en lokale en regionale organisaties op het gebied van provinciaal gefinancierde jeugdzorg, onder andere door trainingen van het studiecentrum van BJZ;• verstrekken van inzicht in de zorgvraag van jeugdigen en gezinnen, de kwantiteit en kwaliteit van het aanwezige provinciale hulpverleningsaanbod en het zorggebruik in de gemeenten;• verdere ontwikkeling van coördinatie van zorg en het stimuleren van de samenwerking tussen provinciaal gefinancierde jeugdzorginstellingen en lokale instellingen bij de uitvoering van deze functie. <p>De gemeenten van de regio Zuidoost hebben in het convenant vastgelegd gezamenlijk een visie op de bovenlokale jeugdzorg en uitgangspunten voor de transitie te formuleren.</p>
Verschillen	<p>In de praktijk blijkt dat de gemeenten van deze regio op een abstract niveau dezelfde uitgangspunten delen: werken vanuit de eigen kracht van cliënten, lokaal doen wat lokaal kan. Maar als het gaat om het bepalen van de grens tussen wat lokaal, regionaal en provinciaal moet worden georganiseerd, is die overeenstemming er nog niet. Een essentieel verschil van mening bestaat er bijvoorbeeld over de organisatie van het CJG:</p>

- regionaal met lokale uitvoering door medewerkers vanuit regionaal georganiseerde instellingen, of lokaal met een eigen organisatie waar de medewerkers in dienst zijn;
- uitvoering van de kerntaken van het CJG in de vorm van een netwerkorganisatie zoals nu het geval is (GGD + Vitras), of uitvoering van de kerntaken vanuit één organisatie.

De Bilt stuurt in beide discussie aan op de tweede variant, maar niet alle gemeenten in de regio zijn het daarmee eens. Het vraagstuk hangt samen met de organisatie van de JGZ, waar ook nog geen overeenstemming over is.

Invloed In regionaal en provinciaal verband is de gemeente De Bilt één van de kleinere spelers. Toch kan de gemeente volgens betrokkenen invloed uitoefenen op de ontwikkelingen op dit niveau. Een voorwaarde daarbij is dat de gemeente een duidelijke visie heeft, die op regionaal en provinciaal niveau kan worden uitgedragen. Op het gebied van veiligheid en de Wmo zouden andere gemeenten zelfs naar De Bilt kijken, omdat de gemeente daarbij voorop loopt. De regionale voorbeelden op het gebied van het CJG liggen vooralsnog echter in andere gemeenten (Zeist en Utrecht).

4.4 Consequenties voor het CJG

Tijdens de interviews die voor dit onderzoek zijn gehouden, is aan respondenten gevraagd hoe zij de toekomst van het CJG zien in het kader van de transitie jeugdzorg. De visie hierop vanuit de gemeente is hierboven reeds beschreven. Hieronder volgt een overzicht van kansen en bedreigingen die andere respondenten zien.

4.4.1 Kansen van de transitie

De belangrijkste kans die respondenten zien, is het beter laten aansluiten van de hulp op de vraag. Een aanpak dicht bij de cliënten (wijkgericht), die uitgaat van hun eigen kracht en die gebruikmaakt van het netwerk om een gezin heen vormt daarbij de rode draad, overigens in het verlengde van de visie die het Rijk op de transitie heeft. Een aanpak die het mogelijk maakt om andere hulp in te zetten, lichtere vormen van hulp bij voorkeur, en om hulp sneller te realiseren. Voordat het zover is, moet wel een aantal zaken worden verbeterd:

- De signalering: niet alleen signalen met betrekking tot een jeugdige moeten samenkomen, maar signalen met betrekking tot het hele gezin waar die jeugdige deel van uitmaakt.
- De aansluiting tussen zorg en veiligheid: doorontwikkeling naar een Zorg- en Veiligheidshuis waarin uitwisseling van signalen tussen de zorg- en de veiligheidsketen is geborgd.
- Het kind/het gezin, en niet het aanbod moeten centraal staan. Dat lukt nu al deels, maar er zijn nog te veel hulpverleners die denken vanuit het aanbod vanuit hun organisatie en hun eigen kerntaken en die nog onvoldoende in

staat zijn om over de eigen grenzen heen te kijken. Outputfinanciering staat samenwerking bovendien in de weg zolang de tijd die nodig is voor samenwerking niet als output wordt gedefinieerd. Daarnaast kan worden gedacht aan een manier van inkoop die niet verplicht tot het inkopen van trajecten, maar die maatwerk mogelijk maakt.

- De expertise bij het CJG moet worden uitgebreid om een goede aansluiting op de geïndiceerde jeugdzorg mogelijk te maken. Kennis over beschikbare hulpverlening en de vaardigheden die nodig zijn voor een goede indicatie, zaken die nu bij BJZ liggen, moeten beschikbaar komen op lokaal niveau en tegelijkertijd worden verbonden met de kennis over het lokale veld.

4.4.2 Bedreigingen

Bedreigingen worden enerzijds gezien op het terrein van de aansluiting tussen het vrijwillige en het gedwongen kader, anderzijds op het terrein van de organisatie van het transitieproces.

Als het gedwongen kader (jeugdbescherming, jeugdreclassering) op lokaal niveau wordt georganiseerd, is de kans groot dat het CJG als voorpost van dit kader gezien gaat worden en ouders er niet gemakkelijk met hun vragen naar toe stappen, geven meerdere respondenten aan. Zelfs nu al zou het CJG door zowel ouders als professionals als een voordeur van BJZ gezien worden. Om het CJG laagdrempelig te houden, is het belangrijk preventie en vrijwillige hulpverlening duidelijk te scheiden van drang en dwang. Tegelijkertijd moet de scheiding niet te strak worden: wanneer drang en dwang nodig zijn, moet dat tijdig worden gesignaleerd en moet er ook direct worden doorgepakt. Het is belangrijk dat de gemeente zich realiseert dat de transitie niet alleen gaat over hulpverlening, maar ook over veiligheid.

Het transitieproces zelf kan een bedreiging vormen wanneer daarin bestaande, goed functionerende samenwerkingsverbanden niet worden behouden. Een bedreiging die niet door respondenten is genoemd, maar die uit het onderzoek naar voren komt, is dat organisaties de transitie zien als een mogelijkheid om hun eigen positie te versterken. Als zij daarbij komen tot een aanbod of een methode die goed aansluit bij de vraag vanuit de gemeente en de behoefte van de doelgroep, hoeft dat geen probleem te zijn. Het risico van het feit dat de gemeente de ontwikkeling van methodiek en aanbod expliciet bij het veld neerlegt, is echter dat de transitie onvoldoende benut wordt om de bestaande, aanbodgerichte manier van werken echt open te breken.

4.5 Sturing door gemeenteraad in de toekomst

De betrokkenheid van de gemeenteraad bij de transitie jeugdzorg is in tabel 4.1 weergegeven.

Tabel 4.1 Betrokkenheid gemeenteraad bij transitie jeugdzorg

Periode	Inhoud
Februari en september 2012	Informatiebijeenkomsten transitietrajecten, waaronder jeugdzorg
21 juni 2012	Mededeling samenwerkingsafspraken regionaal transitie jeugdzorg
21 juni 2012	Voortgang transitietrajecten mededeling
December 2012	Kadernotitie Maatschappelijke ondersteuning (3 transities) – bespreking in de raad
December 2012	Plan van aanpak transitie jeugdzorg ter inzage raad
Voorjaar 2013	Evaluatie CJG gereed
1 ^e helft 2013	Informatiebijeenkomst voor de raad in het kader van evaluatie CJG, jeugdzorg en jeugdbescherming
Medio 2013	Nota Jeugdbeleid 2012 – 2016 gereed
Eind 2013	Beleidsnotitie jeugdzorg

Uit het bovenstaande – en ook uit bijlage 2 – blijkt dat de gemeenteraad via informatiebijeenkomsten, beleidsnota's en de stukken uit de PCC goed geïnformeerd wordt over de uitgangspunten voor en voortgang van de voorbereidingen op de transitie jeugdzorg. Dit gebeurt deels in het bredere kader van de ontwikkeling van een nieuwe, integrale vorm van maatschappelijke ondersteuning (waarvoor de uitgangspunten al in het voorjaar van 2011 met de raad zijn besproken), deels expliciet met betrekking tot jeugdbeleid en jeugdzorg. Richtinggevende uitspraken zal de raad voor het eerst doen in zijn vergadering op 20 december, wanneer de vaststelling van de *Kadernotitie Maatschappelijke Opvang* op de agenda staat.

Voor een goede sturing door de gemeenteraad in de toekomst is van belang dat de raad duidelijke, meetbare en realistische doelstellingen vaststelt voor het CJG, inclusief de overdracht van de provinciaal gefinancierde jeugdzorg, de aansluiting daarvan op de lokaal georganiseerde hulpverlening en de uitgangspunten voor de wijze waarop op lokaal niveau hulp geboden zal worden. Dit alles dient geplaatst te worden in het kader van het overkoepelende doel van het CJG: een beweging van zwaardere, geïndiceerde zorg naar preventie en lichtere vormen van hulpverlening. Bij de vaststelling van deze doelstellingen dient de raad ook te bepalen welke informatie op welke momenten aangeboden dient te worden, om de voortgang met betrekking tot de realisatie van de doelen te kunnen volgen. Wanneer die informatie dan vervolgens komt, dient de raad deze te benutten om met elkaar en met de wethouder te bezien of de verdere ontwikkeling van het CJG op koers ligt, of bijsturing noodzakelijk is en zo ja, op welke wijze.

5 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Het doel van dit onderzoek was driedelig. De rekenkamercommissie wilde met dit onderzoek:

- een actueel inzicht geven in de ontwikkeling van het CJG en de mate waarin aan de beleids- en uitvoeringskaders voor het CJG wordt voldaan;
- inzicht geven in de mate waarin het CJG in staat is de regierol in de jeugdketen te vervullen, mede in het licht van de transitie jeugdzorg;
- de gemeenteraad inzicht geven in de mogelijkheden die er nu en in de komende tijd zijn om de ontwikkeling van het CJG (bij) te sturen.

De bevindingen op deze punten zijn weergegeven in de voorgaande hoofdstukken. Dit hoofdstuk bevat de conclusies, in de vorm van de antwoorden op de onderzoeksvragen. De tweede paragraaf bevat aanbevelingen voor de verdere ontwikkeling van het CJG, van de gemeentelijke regierol in de jeugdketen en van de sturing door de gemeenteraad in de toekomst.

5.1 Conclusies

5.1.1 Actuele ontwikkeling CJG

*Ligt de CJG-vorming – zowel in tijd als in kwaliteit – op koers?
Worden de functies uit het Basismodel naar behoren ingevuld?*

Dit is grotendeels het geval. De functies uit het Basismodel worden in de praktijk uitgevoerd. Wel zijn er op het gebied van de functies 'signalering' en 'coördinatie van zorg' verbeterpunten te noemen:

- Signalering vindt nog niet door alle partijen (voldoende) plaats, kan nog verder worden uitgebreid naar de tweede en derde schil en dient beter te worden geregistreerd in de Verwijsindex. De gebrekkige signalering betekent een groot risico voor de gemeente, met name na de transitie van de jeugdzorg, wanneer de gemeente verantwoordelijk wordt voor de veiligheid van jeugdigen.
- Coördinatie van zorg kan in meer situaties worden toegepast dan op dit moment gebeurt.

Een ander verbeterpunt betreft de inloof functie van het CJG. Naar de spreekuren bij het CJG zelf blijkt weinig vraag. De spreekuren op scholen laten zien dat ouders wel de behoefte hebben om direct vragen te stellen aan het CJG, maar dat zij actief gewezen moeten worden op de mogelijkheid om dat te doen.

Een succesfactor die hier vermeld moet worden, is het goede functioneren van de Netwerken 12- en 12+, waarin partijen samenwerken om signalen van complexe problematiek tijdig en adequaat aan te pakken.

Biedt het CJG een meerwaarde ten opzichte van de activiteiten die de betrokken organisaties voorheen los van het CJG uitvoerden?

Dit is heel moeilijk meetbaar. Betrokkenen geven aan dat 'de lijntjes nog korter zijn geworden', maar wat zij daarmee concreet bedoelen, is onduidelijk. Feit is dat het goede functioneren van de Netwerken al voor de komst van het CJG had geleid tot kortere lijntjes en dat dit proces zich ook zonder het CJG wel zou hebben voortgezet. Mogelijk draagt het CJG hier verder toe bij doordat er nu sprake is van een formele structuur waar betrokken instellingen zich aan committeren; ze kunnen zich daardoor moeilijker onttrekken aan de roep om meer samenwerking.

Een andere meerwaarde ligt in de uitvoering van de functies 'informatie en advies' en 'coördinatie van zorg'. Er zijn nu meer gelegenheden waarbij informatie en advies aan met name ouders wordt geboden (in mindere mate aan jongeren) en de mogelijkheid bestaat om in de toekomst gestructureerder te gaan werken met coördinatie van zorg. Beide functies kunnen leiden tot het voorkomen van (meer en zwaardere) zorgvragen.

Draagt het CJG als middel bij aan opvoed- en opgroeiondersteuning voor ouders en kinderen van -9 maanden tot 23 jaar, aan risico- en vroegsignalering en aan de coördinatie van zorg (1 gezin, 1 plan)? Zo ja, op welke wijze?

Het CJG draagt hieraan bij doordat het uitvoering geeft aan de functies die erin zijn ondergebracht. Daarbij gelden wel de kanttekeningen die hierboven reeds zijn geplaatst.

5.1.2 De regierol

Wat houdt de gemeentelijke regierol met betrekking tot het CJG in?

De gemeentelijke regierol valt uiteen in drie niveaus:

- het strategische niveau, waarop op bestuurlijk vlak doelstellingen worden geformuleerd over te bereiken maatschappelijke effecten, afspraken worden gemaakt over de te plegen inzet, prioriteiten worden gesteld en resultaten worden gevolgd;
- het tactische niveau, waarop op ambtelijk vlak het nakomen van gemaakte afspraken wordt bewaakt in overleg met leidinggevenden bij de uitvoerende instellingen;
- het operationele niveau, waarbij een zorgcoördinator op casusniveau de samenwerking tussen hulpverleners regisseert.

Welke varianten zijn daarbinnen mogelijk?

Inhoudelijk betekent de regierol dat de gemeente afspraken moet maken met relevante partijen over de samenwerking die nodig is voor een goede uitvoering van de taken die zijn belegd in het CJG. Hiervoor zijn verschillende varianten denkbaar, zoals een puur lokale invulling via afdwingbare subsidieafspraken, een lokaal samenwerkingsconvenant, regionale samenwerkingsafspraken en dergelijke.

Voor welke variant is in De Bilt gekozen?

In De Bilt is ervoor gekozen om de basis voor de regie te laten vormen door regionale samenwerkingsafspraken, die zijn vastgelegd in twee convenanten: één voor het CJG en één voor de Verwijsindex (waarvan het eerste overigens nog moet worden ondertekend). Vervolgens is een structuur opgezet die de regievoering op strategisch, tactisch en operationeel niveau duidelijk belegt bij verschillende personen en gremia.

Hoe vult het CJG in De Bilt deze regierol op dit moment in de praktijk in?

In de praktijk voert de gemeente vrijwel uitsluitend regie op operationeel niveau. Voor de regievoering op tactisch niveau bestaat wel de gelegenheid (de periodieke bijeenkomsten van de 'projectgroep'), maar deze wordt door de gemeente nauwelijks benut voor het daadwerkelijk sturen op de realisatie van de doelstellingen die voor het CJG zijn vastgesteld. Een strakke regievoering wordt ook belemmerd doordat duidelijke, meetbare doelstellingen en sturingsinformatie grotendeels ontbreken.

In hoeverre is het CJG voorbereid op de rol van regisseur van de hele jeugdketen na de transitie jeugdzorg?

Het CJG moet in staat zijn om na de transitie op operationeel niveau de coördinatie over de hele aanpak van opvoed- en opgroei-problematiek te kunnen voeren, inclusief het monitoren van het volledige verloop van trajecten en het bewaken van de kwaliteit van de samenwerking en van de coördinatie van zorg.

Op dit moment is het CJG in De Bilt hier onvoldoende toe in staat. Het CJG zit met name aan het begin van het traject: het zorgt dat signalen samenkomen, dat partijen met elkaar af gaan stemmen en dat waar nodig coördinatie van zorg wordt opgestart, maar het laat een casus daarna los. Het beschikt ook niet over de middelen om een grotere rol te spelen: het team is niet met dat doel samengesteld en de coördinator mist de formele bevoegdheden om het team en de verdere ontwikkeling van het CJG aan te sturen.

Om te komen tot een CJG dat daadwerkelijk de regisseur van de hele jeugdketen wordt, zullen betrokken instellingen intensiever samen moeten werken en ook een deel van de zeggenschap over hun eigen medewerkers af moeten

staan aan de coördinator van het CJG. Dit dient ondersteund te worden door een strakke regie van de gemeente op tactisch en strategisch niveau.

5.1.3 Sturing door de gemeenteraad

Welke mogelijkheden heeft de gemeenteraad nu en in de toekomst om de ontwikkeling van het CJG (bij) te sturen?

Wat heeft de gemeenteraad nodig (aan informatie en dergelijke) om van deze mogelijkheden gebruik te kunnen maken?

De sturingsmogelijkheden van de gemeenteraad lopen via de gebruikelijke kanalen: de begrotingsstukken en kaderstellende nota's. Aan het traject dat gevolgd is voor het CJG valt op dat de raad wel telkens geïnformeerd is over nieuwe stappen, maar niet is gevraagd om richtinggevende uitspraken. Toch is het wenselijk dat de raad de uitgangspunten en doelstellingen voor het CJG (op strategisch niveau) vaststelt. De raad kan zich vervolgens periodiek – in ieder geval via de stukken uit de planning- en controlcyclus, maar mogelijk ook via andere kanalen – laten informeren over de voortgang met betrekking tot deze uitgangspunten en doelstellingen. Die informatiemomenten kan de raad dan aangrijpen om het CJG te bespreken en te bezien of bijsturing nodig is.

In hoeverre beschikt de gemeenteraad over deze middelen?

In hoeverre maakt de gemeenteraad sinds 2009 gebruik van deze mogelijkheden?

De raad wordt nu op de hoogte gehouden van de ontwikkeling van het CJG, maar deze informatie is niet gekoppeld aan de voor het CJG gestelde doelen. Dat is ook lastig, omdat de doelen die er zijn slecht meetbaar zijn. Omdat de raad niet goed kan weten wat er op dit moment met het CJG wordt bereikt, is het de afgelopen jaren ook niet goed mogelijk geweest om nader op deze ontwikkeling te sturen.

5.2 Aanbevelingen

De aanbevelingen, die uit dit onderzoek voortvloeien, richten zich enerzijds op de bestaande situatie, en anderzijds op de toekomst van de transitie jeugdzorg.

5.2.1 Aanbevelingen aan de gemeenteraad

Het CJG zal na de transitie van de jeugdzorg binnen de gemeente de spin in het web van de jeugdhulpverlening gaan vormen. Het is daarom belangrijk dat de raad zich uitspreekt over hoe dit CJG moet functioneren en wat er met het CJG moet worden bereikt. In de nota *Jong De Bilt* wordt het CJG nog onvoldoende in dit perspectief geplaatst. De eerste aanbeveling aan de raad is daarom:

- *Stel de kaders voor het CJG vast: van de uitgangspunten met betrekking tot de positie binnen het jeugdbeleid (nu en na de transitie jeugdzorg), tot de te hanteren organisatievorm en tot de hulpverlening (vraaggericht, los van het bestaande aanbod en systeemgericht), inclusief SMART-doelstellingen en indicatoren voor het meten van het doelbereik.*

Concreet betekent dit het volgende:

Vraag het college om een kadernotitie CJG. In deze notitie moet duidelijk staan welke rol het CJG heeft en moet krijgen binnen het jeugdbeleid. Het gaat dan om de rol die het CJG krijgt in het voorkomen en aanpakken van problemen bij jeugdigen en de verhouding van deze rol tot het welzijns- en het veiligheidsdomein. Op basis van de toekomstige Jeugdwet ligt het voor de hand dat het CJG de operationele regie over (een deel van) het lokale jeugdbeleid krijgt. Mogelijke rollen binnen dit kader zijn:

- een centrale positie in het jeugdbeleid als regisseur van de hele keten van preventie tot en met geïndiceerde hulpverlening en het justitieel kader;
- een beperktere regierol, uitsluitend op het gebied van preventie en lichte pedagogische hulpverlening;
- een beperking tot de operationele regie, of een meer uitgebreide rol die ook het tactische of zelfs het strategische niveau omvat.

Op basis van deze rol wordt een centrale doelstelling geformuleerd die meetbaar is. Wordt – zoals nu – met het CJG beoogd dat de jeugd eerder en beter wordt geholpen zodat geïndiceerde zorg wordt voorkomen, dan dient de doelstelling bijvoorbeeld ook in te gaan op het tijdpad en de beoogde afname van geïndiceerde zorg. De verantwoordelijkheden van het CJG moeten vervolgens worden benoemd, bijvoorbeeld het in kaart brengen en houden van risicogroepen, toezien op de registratie en bundeling van signalen, en het coördineren van hulpverlening. Ook het rapporteren over doelbereik, op basis van indicatoren die aansluiten bij de strategische doelstelling, behoort tot deze verantwoordelijkheden. Indicatoren die aansluiten bij het doel om de jeugd eerder en beter te helpen, zijn bijvoorbeeld:

- het aantal jongeren dat geïndiceerde zorg ontvangt;
- het aantal matches in de Verwijsindex en daaraan gekoppeld het aantal casussen waarin afstemming tussen hulpverleners of coördinatie van zorg plaatsvindt.

Het is de verantwoordelijkheid van de raad om een meetbare doelstelling vast te stellen. Het is de verantwoordelijkheid van het college om indicatoren te ontwikkelen waarmee de realisatie van deze doelstelling goed en volledig kan worden gevolgd.

De kadernotitie gaat ook in op de organisatie van het CJG, de benodigde en beschikbare capaciteit en het budget dat met het CJG en alle taken die daaronder vallen, is gemoeid (waarbij het benodigde budget op basis van de huidige inzet voor de doelgroep (inclusief geïndiceerde zorg) wordt afgezet tegen het beschikbare budget na de transitie jeugdzorg en wordt aangegeven hoe benodigde bezuinigingen zullen worden gerealiseerd). Tot slot dient de kadernotitie een visie te bevatten op de beoogde werkwijze bij de uitvoering van de taken van het CJG (bijvoorbeeld: outreachend, de vraag en niet het aanbod centraal, focus op het gezinssysteem waar jeugdigen deel van uitmaken). De notitie doet concrete voorstellen, op basis van verschillende varianten. De raad bediscussieert de notitie en stelt deze vast. De raadsbehandeling richt zich primair op de doelstelling en de daaruit voortvloeiende verantwoordelijkheden en indicatoren. De raad stelt vast *wat* er van het CJG wordt

verwacht. *Hoe* het CJG dit gaat realiseren, wordt bepaald op tactisch en operationeel niveau.

Het is belangrijk om de kaders voor het CJG te schetsen *voordat* het Meerjaren Beleidsplan Jeugdzorg De Bilt, dat in het kader van de transitie jeugdzorg wordt opgesteld, wordt ontwikkeld. Een stevige inhoudelijke visie op het CJG helpt om de transitie verder vorm te geven en om in regionaal verband sterk te staan (de lokale inzet is dan bekend). Dit betekent dat de notitie uiterlijk medio 2013 gereed moet zijn voor bespreking in de raad.

Als het CJG inderdaad de spin in het web van het jeugdbeleid wordt, dan is een goed functioneren ervan van essentieel belang voor het succes van dat beleid. De regie over het jeugdbeleid wordt dan namelijk gevoerd door het CJG: dat brengt gezinnen, hulpverleners en sociale netwerken bij elkaar en bewaakt de realisatie van passende en efficiënte hulpverleningstrajecten. Het is belangrijk dat de raad het CJG ook in dit perspectief ziet en de ontwikkeling ervan nauwgezet volgt, binnen de context van de resultaten van het jeugdbeleid.

- *De raad laat zich periodiek informeren over de resultaten van het jeugdbeleid en de bijdrage die het CJG daaraan levert. Dat gebeurt vanzelfsprekend in de voorjaarsnota, de najaarsnota en de jaarrekening. Daarnaast laat de raad zich de komende jaren (ten minste zolang de transitie nog niet heeft geresulteerd in een nieuwe, goed lopende structuur) jaarlijks door middel van een aparte voortgangsnotitie informeren. De raad bespreekt deze notitie met de wethouder.*

De informatie die de raad krijgt, sluit naadloos aan bij de in de kadernotitie vastgelegde doelstellingen en indicatoren. Deze worden overgenomen in de programmabegroting en worden in de overige stukken van de planning- en controlcyclus benut om de raad te informeren over de voortgang. Dit betekent dat het CJG moet beschikken over een registratiesysteem dat de gegevens registreert die hiervoor nodig zijn en dat op tactisch en operationeel niveau wordt gestuurd op de beoogde vorderingen op de indicatoren die door de raad zijn vastgesteld. De eerste programmabegroting waarin de nieuwe doelstellingen en indicatoren zijn opgenomen, is die voor 2014 (na vaststelling van de kaders door de raad medio 2013).

De transitie jeugdzorg is een complexe ontwikkeling die, samen met de andere decentralisaties die op de gemeente af komen, verregaande gevolgen heeft voor de gemeente. De transities zijn een kans, mits zij goed op elkaar worden afgestemd, er een duidelijke visie is op waar zij toe moeten leiden en de gemeente erin slaagt de hulpverlening dichtbij de inwoners te organiseren, ook al is deels organisatie op regionaal niveau noodzakelijk. Het is aan de wethouder en de ambtelijke organisatie om dit verder uit te werken in een concrete, integrale organisatie van het ondersteuningsaanbod waar de

gemeente met de transities voor verantwoordelijk wordt. Het is echter aan de raad om te bewaken dat dit gebeurt.

- *Gebruik de informatiemomenten die geboden worden om te controleren of de voorbereidingen op de transitie het spoor blijven volgen dat is vastgelegd in de Kadernotitie Maatschappelijke Ondersteuning. Bewaak de ontwikkelingen op regionaal niveau vanuit het lokale belang van De Bilt. Beleg desnoods een bijeenkomst met (vertegenwoordigers van) de gemeenteraden van de regio Utrecht Zuidoost om te komen tot een gezamenlijke visie op de transitie.*

De transities gaan gepaard met een bezuinigingsslag op de voorzieningen die ze betreffen. Daardoor is extra van belang dat, los van de huidige wijze waarop deze voorzieningen zijn georganiseerd, wordt nagedacht over de wijze waarop deze voorzieningen worden vormgegeven en aangeboden. Prioriteiten stellen is daarbij net zo belangrijk als een andere, meer geïntegreerde manier van het aanbieden van voorzieningen. Deze prioriteiten moet de raad stellen: welke doelgroepen krijgen voorrang, welke voorzieningen moeten in ieder geval behouden worden, welke voorzieningen hoeven niet collectief te worden aangeboden? Voor de raad moet duidelijk zijn dat de voorzieningen na de transities binnen het beschikbare budget kunnen worden gerealiseerd.

5.2.2 Aanbevelingen aan het college

Uit het onderzoek blijkt dat er een duidelijke visie is op waar de gemeente met het CJG heen wil. Het is nu zaak dit te realiseren. De positionering en personele inrichting van het CJG zijn daar op dit moment belangrijke voorwaarden voor.

- *Stuur er bij de kernpartners van het CJG op dat er een team in het CJG-Adviespunt komt dat goed gekwalificeerd en gemotiveerd is voor de werkzaamheden die zij uit moeten voeren. Spreek ook met deze partners af dat de CJG-coördinator de bevoegdheid heeft om te bepalen of medewerkers van het team voldoende gekwalificeerd zijn (bijvoorbeeld door de coördinator een beslissende stem te geven in een te voeren sollicitatieprocedure).*
- *Bekijk op de langere termijn of het mogelijk is om te komen tot een CJG-team dat losstaat van de organisaties die de medewerkers leveren. Dat betekent een situatie waarin de CJG-coördinator leidinggevende bevoegdheden over het Adviespuntteam heeft. Daarnaast vereist dit dat de coördinator uitsluitend verantwoording aflegt aan de gemeente over de werkzaamheden die in het kader van het CJG worden uitgevoerd.*

Naar de toekomst toe geldt dat het zaak is dat de gemeente op regionaal niveau de speelruimte behoudt om op lokaal niveau zelf keuzes te maken over de wijze waarop vanuit het CJG wordt gewerkt. Omdat dit op dit moment al de

insteek is van het college in de regionale afstemming, is hierover geen aparte aanbeveling opgenomen.

5.2.3 Aanbevelingen voor het college en de ambtelijke organisatie

Voor zowel het college als de ambtelijke organisatie geldt dat zij op dit moment uitsluitend sturen op het *proces* van de CJG-vorming, niet op de resultaten die met het CJG worden geboekt in relatie tot de doelstellingen voor het CJG en van het jeugdbeleid. Het gaat daarbij om resultaten die bijdragen aan de op dit moment geldende doelstelling (de jeugd eerder en beter helpen), zoals het gebruik van de Verwijsindex en de geleverde lichte pedagogische hulpverlening. Het is niet wenselijk dat de gemeente de controle op die manier loslaat.

- *Bepaal, na vaststelling van meetbare doelstellingen door de raad en in het kader van de doelstellingen voor het jeugdbeleid, welke informatie op tactisch en strategisch niveau nodig is om te kunnen sturen op een goede uitvoering van de taken die bij het CJG zijn belegd. Verlang van het CJG en eventueel van partners van het CJG dat het deze informatie levert en gebruik deze informatie om periodiek op strategisch en tactisch niveau met de betrokken partijen de voortgang te bespreken en daar waar nodig bij te sturen.*

Uit het onderzoek is, ondanks de ontbrekende sturingsinformatie, naast een aantal succesfactoren ook een aantal knelpunten naar voren gekomen. Het is zaak deze knelpunten zo snel mogelijk op te lossen. Daarmee komen wij tot de volgende aanbevelingen:

- *Spreek partijen die signalen onvoldoende of te laat aan het CJG doorgeven en/of de Verwijsindex onvoldoende gebruiken daarop aan en maak op managementniveau meetbare afspraken over het verbeteren van deze situatie. Onderzoek of de koppeling tussen hulpverlening en veiligheid ook via de Verwijsindex kan worden gelegd. Gebruik waar nodig casuïstiek om het belang van doorgeleiding van signalen en het gebruik van de Verwijsindex te onderstrepen. Het gaat dan bijvoorbeeld om casussen waarin meerdere hulpverleners actief zijn zonder dat zij dat van elkaar weten, waarin de problematiek als gevolg daarvan niet goed is geanalyseerd en aangepakt en tengevolge groter is geworden dan nodig.*
- *Breid het aantal spreekuren op de locatie van vindplaatsen uit, eventueel ten koste van de spreekuren op de locatie van het CJG, en maak met de vindplaatsen afspraken over doorverwijzing van ouders naar deze spreekuren.*
- *Versterk de samenwerking op casusniveau met BJZ dusdanig, dat overdracht van kennis en expertise plaats kan vinden van BJZ naar het lokale niveau. Een mogelijkheid is bijvoorbeeld gezamenlijke indicering of het gezamenlijk optrekken in casussen.*

- *Inventariseer welke vormen van lichte pedagogische hulpverlening worden ingezet en spreek met de betrokken instellingen af dat zij toewerken naar een uitsluitend gebruik van theoretisch goed onderbouwde of effectief bewezen methoden hierbij. Laat hen hierover ook specifiek rapporteren.*
- *Houd bij de verdere voorbereiding op de transitie jeugdzorg rekening met de kansen en bedreigingen, die genoemd zijn in paragraaf 4.4.*

Tot slot: er is in De Bilt al veel gerealiseerd. De goed functionerende netwerken vormen een stabiele basis voor verdere ontwikkelingen en het feit dat de politie en het jongerenwerk bij de netwerken betrokken zijn, laat zien dat ook is nagedacht over de koppeling tussen de domeinen zorg en veiligheid. Dat brengt ons tot laatste aanbeveling:

- *Bewaak bij de verdere ontwikkeling van het CJG de korte lijnen die er nu zijn en het vertrouwen tussen en de gedrevenheid van hulpverleners.*
- *Bouw het CJG en het jeugdbeleid na de transitie verder op deze stabiele, lokale basis op.*

BIJLAGEN

BIJLAGE 1

Respondenten en gebruikte bronnen

Respondenten:

- Dhr. J. van Ardenne, beleidsmedewerker Samenlevingszaken
- Dhr. A. Baauw, verbindingsofficier Veiligheidshuis voor Bunnik, De Bilt en Zeist
- Dhr. E. de Boer, Coördinator jongerenwerk Stichting Animo
- Mw. I. van den Berge, afdelingsmanager Samenlevingszaken
- Dhr. B. Heikamp, beleidsmedewerker afdeling beleidsstrategie
- Mw. S. Katsikas, beleidsmedewerker Openbare Orde en Veiligheid
- Mw. M. Kolsteren, Regiomanager GGD MN
- Mw. R. Kuiper, coördinator CJG De Bilt
- Mw. B. Kuipers, beleidsmedewerker afdeling Samenlevingszaken
- Mw. C. van Meerem, regiomanager Vitras/CMD
- Dhr. H.P. Mittendorff, wethouder jeugd
- Mw. A. Naber, Ondersteuner netwerken 12- en 12+
- Mw. H. Peters, unitleider toegang geïndiceerde jeugdzorg BJZ Utrecht
- Mw. D. Sangster, Verloskundigenpraktijk Vida
- Mw. A. Schiphorst, beleidsmedewerker afdeling Samenlevingszaken
- Dhr. G. Tan, JGZ-arts en CJG vertegenwoordiger in ZAT VO

Gebruikte bronnen:

Kaderstellende nota's/notitie's

- Startnotitie CJG 19 mei 2009;
- Nota Jong De Bilt 2008 – 2010;
- Projectplan CJG
- Ontwerpnoot CJG – verkorte versie d.d. 16-6-2012.
- Ontwerpnoot CJG – uitgebreid
- Startnotitie vernieuwing welzijnsbeleid
- Kadernoot Maatschappelijke Ondersteuning

Beschrijvingen van de (aard en omvang van de doelgroep van het CJG en de geïndiceerde jeugdzorg in De Bilt

- Factsheet gemeente De Bilt (bron: www.samenwerkenvoordejeugd.nl/actueel/nieuwsberichten/transitiebureau)

Contracten met kernpartners, samenwerkingsafspraken, werkprocessen en functiebeschrijvingen

- Convenant Luzo (Verwijsindex Risicjongeren)
- Externe vacature coördinator CJG
- Samenwerkingsafspraken CJG De Bilt
- Samenwerkingsafspraken Netwerken 12- en 12+
- Bestuurlijke afspraken in het kader van de voorbereiding transitie Jeugdzorg voor het jaar 2012 (Provincie Utrecht, gemeenten Bunnik, Zeist, Wijk bij Duurstede, Utrechtse Heuvelrug en De Bilt)

Gebruikte bronnen (vervolg):
Beschikbare gegevens met betrekking tot de output (prestaties, resultaten) van het CJG

- Jaarverslag VitrasJMD (AMW o.a. jeugd)
- Jaarverslag Vitras JMD (jgz)
- Overzicht gebruik website
- Overzicht aansluiting organisaties op Verwijsindex
- Losse cijfers, verkregen van de Netwerken 12- en 12+, het CJG en BJZ

Relevante stukken uit de planning- en controlcyclus vanaf het begin van de ontwikkeling van het CJG

- Inhoudelijke verantwoording BDU – CJG 2011 (via vragenlijst)
- Financiële verantwoording BDU – CJG 2008 t/m 2011
- Programmabegrotingen 2010, 2011, 2012 en 2013
- Voorjaarsnota's 2010, 2011 en 2012
- Najaarsnota's 2010 en 2011
- Jaarrekeningen 2010 en 2011

Overig

- Algemene Rekenkamer (2012) Centra voor Jeugd en Gezin in gemeenten (Den Haag).
- Nederlands Jeugdinstituut (2011) Toets basisset CJG-indicatoren (Utrecht).
- Transitieagenda Jeugdzorg. Gezamenlijke agenda Rijk/VNG/IPO, versie 1.0.
- Voortgangsbrief stelselwijziging jeugd 'Geen kind buiten spel', Brief van de staatssecretarissen van VWS en V&J aan de Tweede Kamer, 27 april 2012.
- Transitiebureau Jeugd (2012) Spoorboekje transitie jeugdzorg: Dromen zijn doelen met deadlines.
- Programmaministerie Jeugd en Gezin (2008) Centra voor jeugd en gezin en regierol gemeenten.
- Jaarverslag 2011, Veiligheidshuis Utrecht en Veiligheidshuis Amersfoort
- Provincie Utrecht, De kunst van het loslaten. Provinciaal beleidskader jeugdzorg 2013-2014, Transitiekader 2012-2014

BIJLAGE 2

Het CJG in de stukken uit de planning- en controlcyclus van De Bilt

Jaar	Inhoud
2010	<p>Programmabegroting, programma 12:</p> <p>Hoofddoelstelling: Een goede uitgangspositie voor de jeugd van 0-23 jaar en een positief uitzicht op de toekomst door risico's van uitval van jeugdigen zoveel mogelijk te beperken en hun ontwikkelingsmogelijkheden en maatschappelijke positie te verbeteren. De rol van het gezin en de verantwoordelijkheid van de ouders/opvoeders vormen daarbij de basis.</p> <p>Operationele doelstellingen:</p> <p>3. Jeugdzorg: door de juiste informatie en voorlichting via advies en preventief aanbod, worden opvoed- en opgroei problemen bij ouders en kinderen zoveel mogelijk voorkomen, dan wel wordt voorkomen dat zwaardere zorg voor kinderen en jongeren moet worden ingezet. In 2010 is daarvoor de zorgstructuur 0-19 jarigen verder uitgebouwd tot Centrum voor Jeugd en Gezin.</p> <p>'Wat gaan we daarvoor doen?'</p> <p>In 2010 wordt het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) officieel geopend. Het gaat daarbij niet alleen om een fysieke, laagdrempelige locatie maar vooral ook om een goede samenwerking en samenhang in de zorg rondom het kind en het gezin.</p> <p>Voorjaarsnota:</p> <p>In december 2010 is het projectplan Inbedding Centrum voor Jeugd en Gezin De Bilt vastgesteld. In april 2010 is het CJG De Bilt officieel geopend. In april is zowel het inlooppunt van het CJG De Bilt van start gegaan als het digitale CJG De Bilt. In 2009 is de Verwijsindex Risicjongeren ingevoerd in de jeugdgezondheidszorg, het AMW, Stichting MEE, leerplicht en het jongerenwerk. In 2010 wordt ingezet op het aansluiten van het onderwijs, de kinderopvang en het peuterspeelzaalwerk.</p> <p>De gemeente ontvangt geoormerkte Rijksmiddelen voor de ontwikkeling van het Centrum voor Jeugd en Gezin, de brede doeluitkering CJG. Een deel van dit budget is gericht op de jeugdgezondheidszorg (BDU jgz). Een deel is gericht op de ontwikkeling van het Centrum voor Jeugd en Gezin (BDU WMO). In 2010 zijn deze middelen opgenomen als inkomsten. Bij de jeugdgezondheidszorg is dit verwerkt in de uitgavenkant. Dit is echter niet gebeurd bij het WMO-gedeelte. Het gaat hierbij om geoormerkte gelden die teruggestort dienen te worden als er geen uitvoering aan gegeven wordt. De uitgaven dienen met een bedrag van € 242.088 opgehoogd te worden. Daarnaast zijn ten gevolge van cao-ontwikkelingen de inkomsten verhoogd van € 234.454 naar € 242.088. Kosten: met ingang van 2010 € 234.454 structureel.</p> <p>Najaarsnota:</p> <p>Herhaling hoofd- en operationele doelstellingen</p> <p>'Wat gaan we daarvoor doen en wat is er inmiddels gebeurd?'</p> <p>In december 2009 is het projectplan Inbedding Centrum voor Jeugd en Gezin De Bilt vastgesteld, waarna in april 2010 het CJG De Bilt officieel is geopend. Ook is het inlooppunt van het CJG De Bilt van start gegaan evenals het digitale CJG De Bilt. Na de invoering van de Verwijsindex Risicjongeren in de jeugdgezondheidszorg, het AMW, Stichting MEE,</p>

Jaar	Inhoud
	<p>leerplicht en het jongerenwerk in 2009, volgt in 2010 het aansluiten van het onderwijs, de kinderopvang en het peuterspeelzaalwerk. In de tweede helft van 2010 krijgt de uitvoering van het projectplan inbedding CJG De Bilt een extra impuls door de inzet van een kwartiermaker CJG. In de loop van 2011 zullen de taken van de kwartiermaker overgedragen worden aan de nog aan te stellen coördinator CJG De Bilt. De fysieke locatie van het CJG De Bilt in De Bilt/Bilthoven maakt deel uit van de nieuwbouwplannen van het CEC Melkweg dat zich momenteel aan het eind van de ontwerpfase bevindt.</p> <p>Jaarrekening:</p> <p>Herhaling hoofd- en operationele doelstellingen</p> <p>'Wat hebben we daarvoor gedaan?'</p> <p>In april 2010 is het Centrum voor Jeugd en Gezin De Bilt (CJG) officieel geopend. Ook is het inlooppunt van het CJG De Bilt van start gegaan evenals het digitale CJG De Bilt. In 2010 zijn wij gestart met de voorbereidingen voor het aansluiten van het onderwijs, de kinderopvang en het peuterspeelzaalwerk bij de Verwijsindex Risicjongeren. Vanaf de tweede helft van 2010 heeft de uitvoering van het projectplan Inbedding CJG De Bilt een extra impuls gekregen door de inzet van een kwartiermaker CJG. De fysieke locatie van het CJG De Bilt in De Bilt/Bilthoven maakt deel uit van de nieuwbouwplannen van het CEC Melkweg.</p>
2011	<p>Programmabegroting, programma 12</p> <p>Hoofddoelstelling:</p> <p>Een goede uitgangspositie voor de jeugd van 0-23 jaar en een positief uitzicht op de toekomst door risico's van uitval van jeugdigen zoveel mogelijk te beperken en hun ontwikkelingsmogelijkheden en maatschappelijke positie te verbeteren. De rol van het gezin en de verantwoordelijkheid van de ouders/opvoeders vormen daarbij de basis.</p> <p>Operationele doelstellingen:</p> <p>3. Centrum voor Jeugd en Gezin De Bilt: Door de juiste informatie en voorlichting via advies en preventief aanbod, worden opvoed- en opgroei problemen bij ouders en kinderen zoveel mogelijk voorkomen, dan wel wordt voorkomen dat zwaardere zorg voor kinderen en jongeren moet worden ingezet. In 2010 is daarvoor de zorgstructuur 0-19 jarigen uitgebouwd tot Centrum voor Jeugd en Gezin De Bilt.</p> <p>'Wat gaan we daarvoor doen?'</p> <p>In 2011 zal de nadruk liggen op de invoering van een digitaal CJG voor jongeren; het versterken van de doorgaande lijn in de zorg, waarbij zorg zo dicht mogelijk bij de jeugdigen en opvoeders wordt aangeboden; de ontwikkeling van een visie rond opvoeden en opgroeien; het op basis van een inventarisatie van vraag- en aanbod verder invullen van een vraaggericht zorgaanbod en op een verdere professionalisering door het trainen van professionals in het voeren van moeilijke gesprekken met opvoeders. Afspraken over taken en verantwoordelijkheden en te volgen procedures rond de zorg voor opvoeders en kinderen worden schriftelijk vastgelegd zodat er geen sprake meer is van vrijblijvendheid. De samenwerking met en de afstemming tussen het CJG en de jeugdzorg, de veiligheidsketen en het onderwijs worden in 2011 verder versterkt. Ook wordt ingezet op bekendheid van het CJG onder inwoners van de gemeente De Bilt in het algemeen en onder opvoeders en jeugdigen in het bijzonder. Om dit te kunnen realiseren wordt in 2010/2011 voor een periode van een half jaar een kwartiermaker ingeschakeld, waarna diens taken worden overgedragen aan de toekomstige coördinator voor het CJG.</p> <p>In 2013 worden de medewerkers van het AMW en de</p>

Jaar	Inhoud
	<p>jeugdgezondheidszorg gehuisvest in het CJG-gedeelte van het Cultureel en Educatief Centrum Melkweg (CEC) waarbij gezorgd wordt voor een laagdrempelige inloofunctie voor het CJG.</p> <p>Indicator: Aantal begeleide gezinnen met opvoedingsproblemen</p> <p>Voorjaarsnota:</p> <p>In 2010 is het Centrum voor Jeugd en Gezin De Bilt (CJG) geopend, tevens de start van de verdere ontwikkeling van het CJG. Door de kwartiermaker CJG wordt in samenwerking met de medewerkers binnen het CJG (jeugdgezondheidszorg, AMW, jongerenwerk) een plan uitgewerkt om de informatie- en adviesfunctie van het CJG te versterken. Ook worden in de eerste helft van 2011 voorstellen uitgewerkt om de opvoed- en opgroei-praktijk verder te verbeteren evenals de doorlopende lijn. Na instemming door het gemeentebestuur wordt hier vervolgens uitvoering aan gegeven. Met de kerninstellingen binnen het CJG wordt een convenant afgesloten, waarin de taken en verantwoordelijkheden rond de samenwerking zijn vastgelegd. Het is de bedoeling om hiermee een goede basis neer te leggen van waaruit ingespeeld kan worden op de transitie van de jeugdzorg naar de gemeente. De kwartiermaker CJG zal vanaf de 2e helft van 2011 opgevolgd worden door de coördinator CJG. In 2011 wordt tot slot gewerkt aan de verdere invoering van de Verwijsindex Risicjongeren (VIR). Dit jaar worden de kinderopvanginstellingen, het peuterspeelzaalwerk en het basis- en voortgezet onderwijs aangesloten op de VIR.</p> <p>Voor de ontwikkeling van het Centrum voor Jeugd en Gezin ontvangt de gemeente geïmplementeerde Rijksmiddelen (Tijdelijke regeling Centra voor Jeugd en Gezin Brede Doeluitkering CJG). Deze tijdelijke regeling loopt van 2008 tot en met 2011.</p> <p>In het kader van het Bestuursakkoord 2007 tussen het Rijk en de VNG is afgesproken dat de Brede Doeluitkering CJG in 2012 als decentralisatie-uitkering wordt toegevoegd aan het gemeentefonds. Dit is in het najaar van 2010 nog eens bevestigd in een gesprek tussen het Rijk (VWS en BZK) en de VNG. De middelen uit de huidige doeluitkering worden dus vanaf 1 januari 2012 toegevoegd aan het gemeentefonds (zie ook paragraaf 8.23 uit de septembercirculaire 2009). In het Bestuursakkoord 2007 stond de voorwaarde dat er sprake moet zijn van een landelijke dekking van de Centra voor Jeugd en Gezin. Dit wordt bevestigd in de Tijdelijke regeling CJG. Het gaat bij 'landelijke dekking' om een voorwaarde waaraan gemeenten moesten voldoen door collectieve inspanning. De gezamenlijke voortgangsrapportages van het ministerie van VWS en de VNG laten zien dat deze doelstelling van een landelijk netwerk van CJG's eind 2011 gehaald wordt. Er is dus geen aanleiding om de gemaakte afspraak te herzien.</p> <p>In het Regeerakkoord staat dat de jeugdzorg wordt gedecentraliseerd (stelselwijziging). Het gaat hierbij om de provinciale jeugdzorg, gesloten jeugdzorg, jeugdbescherming (voogdij en gezinsvoogdij), jeugdreclassering, jeugd-geestelijke gezondheidszorg (jeugd ggz) en jeugd-licht verstandelijk gehandicapten hulp (jeugd-lvg). Gemeenten worden verantwoordelijk voor alle jeugdzorg die nu onder het Rijk, de provincies, de gemeente, de AWBZ en de Zvw valt. Wanneer de decentralisatie moet zijn gerealiseerd is nog niet duidelijk. Mogelijk dat de ambulante hulp overgaat in 2014 en de overige onderdelen in 2016.</p> <p>Het Centrum voor Jeugd en Gezin blijft functioneel gelden als het logistieke hart van de zorg voor jeugd, in de meest brede zin van het woord. Met meer mogelijkheden om lokaal te investeren in preventie. Het Centrum voor jeugd en gezin blijft als bundeling van de dienstverlening in het lokale jeugdbeleid en in de zorg voor jeugd.</p> <p>Gemeenten krijgen hier structureel middelen voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vanaf 2012 in de vorm van een decentralisatie-uitkering; - na decentralisatie als onderdeel van de bredere opdracht en

Jaar	Inhoud
	bijbehorende financieringsstroom voor de jeugdzorg.
	<p>Najaarsnota:</p> <p>Herhaling hoofd- en operationele doelstellingen</p> <p>‘Wat hebben we daarvoor gedaan?’</p> <p>In 2010 is het Centrum voor Jeugd en Gezin De Bilt (CJG) geopend, tevens de start van de verdere ontwikkeling van het CJG. In juli 2011 is de ontwerpnotitie gericht op de verdere ontwikkeling van het CJG vastgesteld. De informatie en adviesfunctie; de opvoedondersteuning en de doorgaande lijn worden verder versterkt. Daartoe wordt onder meer een convenant gesloten met de kernpartners binnen het CJG in de tweede helft van 2011. In het convenant zijn de taken en verantwoordelijkheden rond de samenwerking vastgelegd. Het is de bedoeling om hiermee een goede basis neer te leggen van waaruit ingespeeld kan worden op de transitie van de jeugdzorg naar de gemeente.</p> <p>In de tweede helft van 2011 wordt tot slot gewerkt aan de verdere invoering van de Verwijsindex Risicjongeren (VIR). Dit jaar worden de kinderopvanginstellingen, peuterspeelzaalwerk en basis- en voortgezet onderwijs aangesloten op de VIR. Voor de ontwikkeling van het Centrum voor Jeugd en Gezin ontvangt de gemeente geoormerkte rijksmiddelen (Tijdelijke regeling Centra voor Jeugd en Gezin Brede Doeluitkering CJG). Deze tijdelijke regeling loopt van 2008 tot en met 2011. Vanaf 2012 wordt de Brede doeluitkering CJG als decentralisatie-uitkering toegevoegd aan het gemeentefonds.</p> <p>In het Regeerakkoord staat dat de jeugdzorg wordt gedecentraliseerd (stelselwijziging). Bij deze transitie van de jeugdzorg gaat het om de provinciale jeugdzorg, gesloten jeugdzorg, jeugdbescherming (voogdij en gezinsvoogdij), jeugdreclassering, jeugd-geestelijke gezondheidszorg (jeugd ggz) en jeugd-licht verstandelijk gehandicapten hulp (jeugd-lvg). Gemeenten worden verantwoordelijk voor alle jeugdzorg die nu onder het Rijk, de provincies, de gemeente, de AWBZ en de Zvw valt. Wanneer de transitie moet zijn gerealiseerd is nog niet duidelijk. Mogelijk dat de ambulante hulp overgaat in 2014 en de overige onderdelen in 2016.</p> <p>In de regio Utrecht wordt de transitie in samenwerking met de gemeenten in de regio en de provincie Utrecht voorbereid. In het najaar worden hierover samenwerkingsafspraken gemaakt.</p> <p>Jaarrekening:</p> <p>Herhaling hoofd- en operationele doelstellingen</p> <p>Effectindicator:</p> <p>Aantal begeleide gezinnen met opvoedingsproblemen: 33</p> <p>‘Wat hebben we daarvoor gedaan?’</p> <p><i>Centrum voor Jeugd en Gezin De Bilt</i></p> <p>In juli 2011 is de ontwerpnotitie voor de verdere ontwikkeling van het CJG De Bilt vastgesteld. De informatie- en adviesfunctie, de opvoedondersteuning en de doorgaande lijn worden verder versterkt. Begin 2012 is hiervoor een convenant gesloten met de kernpartners binnen het CJG. In november 2011 is door het CJG onder andere een informatieavond voor ouders georganiseerd met als thema het opvoeden van pubers. Er was op deze avond een goede opkomst van ouders.</p> <p>Een instrument binnen het CJG is de Verwijsindex Risicjongeren. Met behulp van de Verwijsindex kan melding gedaan worden van zorgen om een jeugdige, zonder inhoudelijke informatie uit te wisselen. In de gemeente De Bilt zijn Vitras/CMD, GGD Midden-Nederland, Bureau Jeugdzorg, Stichting MEE en Stichting Animo al aangesloten. In 2011 is gestart met de voorbereidingen voor het aansluiten van basisonderwijs en voortgezet</p>

Jaar	Inhoud
	<p>onderwijs.</p> <p><i>Transitie jeugdzorg:</i> Het CJG wordt in de toekomst het voorportaal voor de jeugdzorg. In de periode 2014-2016 wordt de jeugdzorg gedecentraliseerd. Bij de transitie van de jeugdzorg gaat het om de provinciale jeugdzorg, gesloten jeugdzorg, jeugdbescherming (voogdij en gezinsvoogdij), jeugdreclassering, jeugd-geestelijke gezondheidszorg (jeugd ggz) en jeugd-licht verstandelijk gehandicapten (jeugd-lvg). Eind 2011 zijn in de regio Utrecht tussen gemeenten onderling en met de provincie afspraken gemaakt om de transitie van de jeugdzorgtaken in goede banen te leiden.</p> <p>Op zowel lokaal als regionaal niveau is een eerste start gemaakt met de voorbereidingen van de transitie van de jeugdzorg. Op regionaal niveau wordt in de provincie Utrecht gewerkt in subregio's. Een van deze regio's is Utrecht Zuidoost waar de gemeente De Bilt onder valt, samen met de gemeenten Zeist, Utrechtse Heuvelrug, Bunnik en Wijk bij Duurstede. Op regionaal niveau is een convenant opgesteld waarin staat beschreven hoe wordt toegewerkt naar de transitie van de jeugdzorg. Het gaat hierbij zowel om afspraken tussen de samenwerkende gemeenten als tussen de gemeenten en de provincie Utrecht. Daarnaast is binnen onze gemeente een concept plan van aanpak opgesteld voor een projectmatige aanpak van de transitie, afgestemd op de regionale ontwikkelingen.</p>
2012	<p>Programmabegroting, Programma 12</p> <p>Hoofddoelstelling: Kinderen en jongeren ontwikkelen zich tot jongvolwassenen met een zo goed mogelijke uitgangspositie voor deelname aan de maatschappij.</p> <p>Operationele doelstelling: 3. Centrum voor Jeugd en Gezin De Bilt: de groei van het aantal jeugdigen dat wordt doorverwezen naar de tweedelijns jeugdzorg is verminderd. Er is een doorgaande lijn tussen CJG en voorschoolse voorzieningen, jongerenwerk, onderwijs, veiligheidshuis, werk en inkomen en jeugdzorg.</p> <p>'Wat gaan we daarvoor doen?' In 2010 is het Centrum voor Jeugd en Gezin De Bilt (CJG) geopend. Voor de verdere ontwikkeling van het CJG is in juni 2011 het Ontwerp CJG De Bilt vastgesteld. De nadruk ligt in het ontwerp op het versterken van de preventie, vroegsignalering, de opvoed- en opgroei-praktijk en de doorgaande lijn. Het CJG krijgt daarmee een stevige basis. Vanuit deze basis wordt in 2012 toegewerkt naar de transitie van de jeugdzorg. In het Regeerakkoord staat dat de jeugdzorg vanaf 2014-2016 wordt gedecentraliseerd (stelselwijziging). Wanneer welk onderdeel van de jeugdzorg wordt gedecentraliseerd is nog niet duidelijk. Het CJG blijft functioneel gelden als het logistieke hart van de zorg voor jeugd, in de meest brede zin van het woord. Met meer mogelijkheden om lokaal te investeren in preventie. Het Centrum voor Jeugd en Gezin blijft als bundeling van de dienstverlening in het lokale jeugdbeleid en in de zorg voor jeugd. Gemeenten krijgen hier structureel middelen voor. Daarnaast speelt de decentralisatie van AWBZ-begeleiding vanaf 2013. Hierbij gaat het voor een deel om de begeleiding van kinderen en jongeren. GGD Midden-Nederland (GGD-MN) heeft als opdracht gekregen om een aantal modellen te laten ontwikkelen op basis waarvan naar verwachting in 2012 een besluit genomen kan worden over de bestuurlijke en organisatorische inrichting van de jeugdgezondheidszorg. Hierbij wordt ook gekeken naar de aansluiting op de jeugdzorg. Een aantal ontwikkelingen geeft hiertoe aanleiding. Zo zijn de Vitras-gemeenten voornemens om de jeugdgezondheidszorg 0-4 jaar (Vitras/CMD) en 4-19 jaar (GGD-MN) in één</p>

Jaar	Inhoud
	<p>organisatie onder te brengen inclusief het jeugdmaatschappelijk werk van Vitras/CMD. Dit betekent ook dat er nagedacht moet worden over de organisatie van de overige taken van het AMW.</p> <p>Daarnaast worden de GGD-MN en de GGD Utrecht in één GGD ondergebracht bij de veiligheidsregio Utrecht. Dit geeft ook aanleiding om een uitspraak te doen over de toekomstige bestuurlijke en organisatorische inrichting van de jeugdgezondheidszorg 4-19 jaar. Tot slot worden de gemeenten als gevolg van stelselwijziging verantwoordelijk voor de jeugdzorg, die optimaal moet aansluiten op het gemeentelijk preventief jeugdbeleid, inclusief de jeugdgezondheidszorg. Al deze ontwikkelingen vragen om een goede afstemming tussen gemeenten onderling en tussen gemeenten en instellingen. Besluitvorming vindt zowel per individuele gemeente als in regionaal verband plaats als het gaat om de toekomstige organisatie van de jeugdgezondheidszorg en de jeugdzorg. Gemeenten hebben hierin de regie. Ten behoeve van de besluitvorming worden gemeentelijke visiedocumenten opgesteld.</p> <p>Voorjaarsnota:</p> <p>Herhaling hoofd- en operationele doelstellingen</p> <p>Centrum voor Jeugd en Gezin: Bij het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) wordt gewerkt aan het versterken van de preventie, vroegsignalering, de opvoed- en opgroei praktijk en de doorgaande lijn. Het inloopsprek uur is uitgebreid en de website CJG De Bilt is verbeterd. Er zijn informatiebijeenkomsten georganiseerd voor ouders over thema's rond opvoeden. Op één van de basisscholen is als proef gestart met een spreekuur op locatie. Om de bekendheid van het CJG te vergroten worden alle teams van de basisscholen bezocht. Er is een communicatieplan opgesteld voor het CJG waaraan de komende tijd uitvoering aan wordt gegeven.</p> <p>Jeugdgezondheidszorg 0-19: De stuurgroep Toekomst Jeugdgezondheidszorg heeft op 14 juni 2011 vanuit het Algemeen Bestuur van de GGD-Midden-Nederland (GGD-MN) de opdracht gekregen om een aantal modellen te laten ontwikkelen, op basis waarvan naar verwachting in medio 2012 een besluit genomen wordt over de bestuurlijke en organisatorische inrichting van de Jeugdgezondheidszorg. Hierbij wordt ook gekeken naar de aansluiting op de jeugdzorg. Een aantal ontwikkelingen geeft hiertoe aanleiding. Zo zijn de Vitras-gemeenten voornemens om de jeugdgezondheidszorg 0-4 jaar (Vitras/CMD) en 4-19 jaar (GGD-MN) in één organisatie onder te brengen inclusief het jeugdmaatschappelijk werk van Vitras/CMD. Dit betekent ook dat er nagedacht wordt over de organisatie van de overige taken van het AMW. Verder dient binnen de provincie Utrecht de GGD-MN en GGD-Utrecht op grond van de Wet veiligheidsregio's en de per 1 januari 2012 gewijzigde Wet publieke gezondheid in één GGD te worden ondergebracht. Hiervoor worden in 2012 een aantal scenario's onderzocht. Verwacht wordt dat de definitieve besluitvorming hierover medio 2013 kan plaatsvinden. Dit geeft ook aanleiding om een uitspraak te doen over de toekomstige bestuurlijke en organisatorische inrichting van de jeugdgezondheidszorg 4-19 jaar.</p>
2013	<p>Programma 10 (Jeugd en Educatie)</p> <p>Hoofddoelstelling: Kinderen en jongeren ontwikkelen zich tot jongvolwassenen met een goede uitgangspositie voor deelname aan de samenleving en startpositie op de arbeidsmarkt.</p> <p>Operationele doelstellingen: 3. Centrum voor Jeugd en Gezin De Bilt: De groei van het aantal jeugdigen dat wordt doorverwezen naar de tweedelijns jeugdzorg is verminderd. Er is een doorgaande lijn tussen CJG en voorschoolse voorzieningen, jongerenwerk, onderwijs, veiligheidshuis, werk en inkomen en jeugdzorg.</p>

Jaar	Inhoud
	<p>'Wat gaan we daarvoor doen?'</p> <p>Ook in 2013 richt het Centrum voor Jeugd en Gezin De Bilt (CJG) zich op preventie, vroegsignalering, de opvoed- en opgroei praktijk en de doorgaande lijn. Daarnaast bereiden wij het CJG voor op de transitie jeugdzorg. Vanaf 2015 zijn de gemeenten, naar verwachting, ook verantwoordelijk voor de jeugdzorg. De jeugdzorg is er voor kinderen en jongeren in de leeftijd van 0-19 jaar met psychiatrische problemen, gedragsproblemen en een licht verstandelijke beperking. De jeugdzorg richt zich ook op ouders en opvoeders. Tijdens de voorbereiding werken wij in subregionaal verband samen met de gemeenten in Zuidoost Utrecht en de provincie Utrecht. In 2012 zijn er bestuurlijke afspraken gemaakt die in 2013 worden uitgewerkt. Gezamenlijke uitgangspunten voor de (verbetering van) de zorg voor jeugd zijn: één gezin, één plan, hulp zoveel mogelijk dicht bij de leefomgeving van de jeugdige en zijn ouders, versterken van de eigen kracht en zo min mogelijk bureaucratie. Het Centrum voor Jeugd en Gezin is en blijft functioneel het logistieke hart van de zorg voor de jeugd in de meest brede zin van het woord. In 2013 gaan wij experimenteren met zogenaamde indicatievrije trajecten jeugdzorg. Dit houdt in dat een vereenvoudigde procedure wordt gevolgd voor de aanvraag van ambulante begeleiding jeugdzorg in die gevallen waarbij dat verantwoord is.</p>

BIJLAGE 3

Toelichting op verwerking wederhoor

Par.	Wijziging/aanvulling	Toelichting op verwerking
2.2	<i>Toevoegen: ook is een koppeling gemaakt met het netwerk 18+ waarin het CJG nu ook vertegenwoordigd is. Daarnaast wordt spreekuur gehouden op scholen en bij een van de huisartsenpraktijken. Er wordt samengewerkt met de verloskundigen.</i>	Het spreekuur op scholen wordt elders genoemd. Uit het onderzoek is niet gebleken dat de koppeling met het netwerk 18+ en het spreekuur bij een huisartsenpraktijk ten tijde van het onderzoek al concreet invulling kregen. Ook bleek de samenwerking met de verloskundigen nog erg beperkt te zijn. Deze punten worden daarom niet overgenomen.
2.2	Met deze tekst wordt de indruk gewekt dat er nog geen sprake is van samenwerking met partijen in de 2 ^e en 3 ^e schil. Dit is niet correct, zie de tekst hier boven.	Voor zover hier reeds mee wordt samengewerkt door het CJG, is dit in het rapport beschreven. Dat laat onverlet dat de samenwerking met de 2 ^e en 3 ^e schil nog moet worden uitgebreid. Dit punt wordt daarom niet overgenomen.
3.1.5	Afstemming krijgt in de praktijk in De Bilt vorm in de ZAT's, via <i>individuele contacten</i> en in de Netwerken 12- en 12+” <i>Opmerking: de Verwijsindex @risk is een meldingsinstrument, een hulpmiddel voor het CJG en partners bij het signaleren van kinderen waar meerdere partijen zich zorgen om maken. Zodra twee of meer partners zich zorgen maken, ontstaat een ‘match’ en dienen er afspraken gemaakt te worden. De coördinatie ligt bij het CJG. Zonder dat er sprake is van een match kan er toch sprake zijn van afstemming tussen bijvoorbeeld het CJG en een school.</i>	Wordt overgenomen
3.2	Wat hier staat is niet correct. Het CJG had in 2012 al de beschikking over een registratiesysteemapplicatie. Vanaf 1 januari 2013 kunnen	Het registratiesysteem maakt het niet mogelijk cijfers over 2012 te leveren, zo stelt de tekst en dat blijkt ook uit de reactie. Voor de duidelijkheid zal

Par.	Wijziging/aanvulling	Toelichting op verwerking
	vanuit deze applicatie uitdraaien geproduceerd worden met cijfermatige gegevens.	worden toegevoegd dat dit vanaf 2013 wel mogelijk is, maar dat het onderzoek geen inzicht heeft geboden in de inhoud van die cijfermatige gegevens en de mate waarin die inzicht bieden in de resultaten die het CJG boekt.
4.2	<p>'Beleidsmatig (binnen de gemeente De Bilt) wordt deze verbinding echter nog niet gelegd'. Opmerking: dit is nu nog niet mogelijk, verantwoordelijkheid ligt nu bij BJZ.</p> <p>'Een koppeling met Passend Onderwijs wordt in het nieuwe welzijnsbeleid op dit moment evenmin gelegd'. Opmerking: deze koppeling wordt wel gemaakt in het kader van de transitie jeugdzorg (zie plan van aanpak).</p>	<p>Het afstemmen met de jeugdzorg die nu nog provinciaal wordt aangestuurd is wel degelijk een punt waar in het lokale beleid aandacht voor dient te zijn, ongeacht de verdeling van verantwoordelijkheden.</p> <p>Voor wat betreft Passend Onderwijs zal worden toegevoegd dat hier in het kader van de voorbereiding op de transitie jeugdzorg wel aandacht voor is.</p>

Naast bovengenoemde punten, zijn naar aanleiding van het ambtelijk wederhoor op kleine punten verbeteringen in de tekst aangebracht.

Regioplan Beleidsonderzoek

Nieuwezijds Voorburgwal 35

1012 RD Amsterdam

T 020 531 531 5

F 020 626 519 9

E info@regioplan.nl

I www.regioplan.nl